



Република Србија - Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

Жене и мушкарци у Републици Србији



Women and Men in the Republic of Serbia

Београд/Belgrade, 2011

Република Србија
Републички завод за статистику

Жене и мушкарци
у Републици Србији

Београд, 2011.

Прво издање

Захваљујемо се Агенцији за родну равноправност и оснаживање жена (*UN Women*)
на стручној и финансијској помоћи при изради ове публикације.

Издавач:

Републички завод за статистику
Милана Ракића 5, Београд
Тел: 011 2412 922; факс: 011 2411 260

За издавача:

Проф. др Драган Вукмировић, директор

Редакцијски одбор:

Драгана Ђоковић – Папић
Јованка Стојановић
Весна Зајц
Драгана Николић

Аутор мапа:

Миливоје Грбовић

Лектура и коректура (српски):

Славица Милетић
Богдана Милошевић

Превод на енглески:

Ирена Жндаршић – Трбојевић
Душка Томановић

Лектура и коректура (енглески):

Чарлс Робертсон

Припрема за штампу:

Маја Томић

Штампа:

Публикум

Тираж:

1800 примерака

Приликом коришћења података из ове публикације обавезно навести извор.



Ова публикација објављена је уз подршку Агенције за родну равноправност и оснаживање жена (*UN Women*), у склопу пројекта „Унапређење економских и социјалних права жена у Србији и у Црној Гори“, који се спроводи уз финансијску подршку Краљевине Норвешке.

Ставови у овој публикацији припадају искључиво ауторима, и не представљају нужно ставове *UN Women*, Уједињених нација, или било које друге организације под окриљем Уједињених нација.

Предговор

„Жене и мушкарци у Републици Србији” је трећа по реду публикација у којој се представљају статистички подаци приказани према полу (прва је објављена 2005, а друга 2008. године). Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Публикација је настала као резултат сагледавања потреба корисника да се стање у друштву и односи међу половима прате преко статистичких података, као и са намером да омогући да се, захваљујући статистичким подацима, креирају и спроводе политике које су усмерене на отклањање неједнакости и унапређење једнаких могућности.

Прикупљени су и објављени статистички подаци према полу из следећих институција: Републички завод за статистику (РСЗ), Институт за јавно здравље Србије, Канцеларија Уједињених нација за дрогу и криминал (UNODC), Министарство правде, Министарство просвете и науке, Министарство рада и социјалне политике, Министарство унутрашњих послова, Министарство финансија, Национална служба за запошљавање, Републички завод за социјалну заштиту, Републички фонд за здравствено осигурање, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање и Фонд за децу Уједињених нација (UNICEF).

Овом публикацијом РСЗ даје широки избор статистичких података приказаних према полу, и то из следећих области:

- Становништво
- Здравство
- Образовање
- Социјална заштита
- Правосуђе
- Запосленост
- Зараде и пензије
- Коришћење времена
- Доношење одлука.

Новитете у овој публикацији представљају подаци добијени из Анкете о коришћењу јавних услуга и јавном интегритету, као и из првог Истраживања о коришћењу времена.

За анализу стања, доношење одговарајућих мера и праћење њихове реализације неопходно је редовно системско обезбеђивање статистичких показатеља и њихово унапређивање. Републички завод за статистику посвећен је изградњи одрживог институционалног оквира родне статистике, којем доприноси и ова публикација.

Надамо се да ће ова публикација допринети унапређењу родне равноправности и побољшању положаја жена у Републици Србији и помоћи у планирању и спровођењу политика једнаких могућности.

Београд, децембар 2011.

Директор,
Проф. др Драган Вукмировић

Садржај

Предговор	3
Уводне напомене	7
Издајамо...	9
1. Становништво	11
2. Здравство	22
3. образовање	31
4. Социјална заштита	42
5. Правосуђе	46
6. Запосленост	52
7. Зараде и пензије	64
8. Коришћење времена	70
9. Доношење одлука	75
Индекс појмова	79
Захвалница	80

Уводне напомене

Пол подразумева биолошке карактеристике жена и мушкараца, које су универзалне, видљиве и очигледне и, углавном, непроменљиве.

Род подразумева скуп улога, обавеза и очекивања које одређено друштво додељује и намеће особама с обзиром на њихов пол. Они се могу мењати кроз време и разликују се од друштва до друштва.

Родна равноправност подразумева да жене и мушкарци имају једнаке могућности, права и обавезе у свом друштвеном, професионалном и породичном окружењу.

Република Србија је потписница више важних и обавезујућих **међународних докумената који гарантују равноправност жена и мушкараца и забрањују дискриминацију на основу пола**. Међу тим документима најважнији су они Савета Европе – Европска социјална повеља и Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, и Уједињених нација – Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена (CEDAW).

Националне изворе родне равноправности представљају Устав Републике Србије, закони, али и подзаконски правни акти.

Устав Републике Србије (усвојен 2006. године) даје законски основ за увођење и уређивање родне равноправности у Србији и установљује равноправност полова као основно уставно право. Уставом је утврђена обавеза државе да јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности (члан 15), а уведено је и начело забране дискриминације, између осталог и дискриминације на основу пола.

Закон о равноправности полова (донет 2009. године) обавезује све органе јавне власти да воде активну политику једнаких могућности и да прате остваривање начела равноправности засноване на полу у свим областима друштвеног живота и примену међународних стандарда и Уставом загарантованих права у овој области. Законом су регулисане области запошљавања, здравствене заштите, породичних односа, образовања, културе, спорта, политичког и јавног живота и судске заштите.

Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности усвојена је у фебруару 2009. године. Овим документом се утврђује целовита и доследна политика државе у циљу елиминисања дискриминације жена, побољшања њиховог положаја и интегрисања принципа равноправности полова у све области деловања институција система, као једног од елемената модернизације и демократизације друштва. Стратегијом су обухваћене области које се тичу учешћа жена у креирању политика и у доношењу одлука: економија, образовање и здравље, сузбијање насиља над женама, као и питање присутности родних стереотипа у медијима.

Приоритетни стратешки циљеви политике унапређења положаја жена и родне равноправности у Републици Србији јесу:

- ◆ Остваривање права жена да равноправно с мушкарцима учествују у одлучивању;
- ◆ Искорењивање економских неједнакости између мушкараца и жена, отклањање отворене и прикривене дискриминације и боље коришћење женских ресурса за социо-економски развој;
- ◆ Успостављање родне равноправности и интегрисање родне перспективе у образовање;

- ◆ Очување и унапређивање здравља жена и остваривање родне равноправности у здравственој политици;
- ◆ Превенција и сузбијање свих видова насиља над женама и обезбеђивање свеобухватног система заштите за жене које су жртве насиља;
- ◆ Успостављање родне равноправности у медијима, уклањање родних стереотипа и елиминисање мизогиније/говора мржње из медија.

Институционални механизми који у Републици Србији спроводе и надгледају процес унапређења родне равноправности јесу:

- ◆ **Одбор за равноправност полова** Народне скупштине Републике Србије (основан је 2002. године);
- ◆ **Савет за равноправност полова** Владе Републике Србије (основан је 2004. године);
- ◆ **Заштитник грађана** (закон је донет 2005. године, заменица за родну равноправност, права детета и права особа са инвалидитетом је именована 2008. године);
- ◆ **Управа за родну равноправност** у оквиру Министарства рада и социјалне политике (формирана је 2007. године);
- ◆ **Повереник за заштиту равноправности** (основан је доношењем Закона о забрани дискриминације 2010. године, повереница је именована 2010. године).

У Србији делују и покрајински механизми за родну равноправност (Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова, Покрајински омбудсман, Покрајински савет за равноправност полова, Одбор за равноправност полова Скупштине АП Војводине и Покрајински завод за равноправност полова), као и локални механизми, чије је оснивање, усвајањем Закона о равноправности полова, постало обавеза локалних самоуправа.

Родно осетљива статистика не подразумева само разврставање и приказивање постојећих података по полу, већ и уважавање разлика у проблемима и изазовима с којима се жене и мушкарци сусрећу у свим сферама живота.

На међународном нивоу, прво званично разматрање родно осетљиве статистике одиграло се за време Прве светске конференције о женама у Мексико Ситију 1975. године, а **Пекиншка декларација и платформа за акцију** из 1995. године, која даје јасан скуп препорука и смерница за побољшање положаја жена у свету, дотиче се и родно осетљиве статистике. Она наводи **обавезу држава** да редовно прикупљају, обрађују и објављују податке разврстане по полу и старосној доби како би се омогућио увид у проблеме и питања који се тичу положаја жена и мушкараца.

Редовно и свеобухватно праћење и приказивање родно осетљивих података омогућава сагледавање стања у друштву у погледу родне дискриминације, односно утврђивање да ли постоји неравноправност између жена и мушкараца. Оно такође омогућава креирање, планирање и спровођење политика које су усмерене на отклањање неједнакости и унапређење положаја дискриминисаних група или појединаца.

Издајамо...

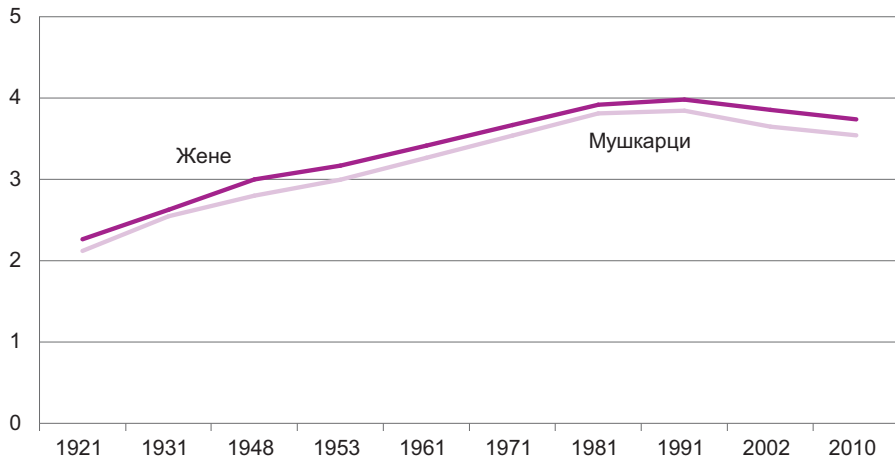
- ◆ 78% свих мушкараца и 81% свих жена живе у браку/заједници. Од тога 29% односно 30% живи без деце, а 49% односно 51% живи у браку/заједници са најмлађим дететом старости до 17 година (према попису из 2002. године).
- ◆ Жене чине 77% свих лица која живе ван брака са најмлађим дететом млађим од 17 година. Укупно 7% жена и 2% мушкараца спадају у ову категорију (према попису из 2002. године).
- ◆ У периоду између 1980. и 2010. забележен је константан пад закључених бракова, којих је у 2010. години за око трећину мање него 1980. године.
- ◆ Стопа укупног фертилитета пала је са 1,6, колико је износила 2001. године, на 1,4 у 2010. години.
- ◆ Број деце коју рађају мајке старе од 15 до 19 година опао је за више од трећине у последњих десет година.
- ◆ Жене и мушкарци у просеку ступају у први брак две године старији него што је то био случај 2005. године, и то жене са 27, а мушкарци са 30 година.
- ◆ Чак двоструко више мушкараца него жена умре у старосној доби 30–59 година углавном од болести крвотока и тумора. Три пута више мушкараца него жена умире услед саобраћајних повреда и самоубиства.
- ◆ Међу ученицима и ученицама који су завршили средњу школу 2010. године, најзаступљенији образовни профили код девојчица су гимназија, економија, право и администрација, као и здравство и социјална заштита, а код дечака машинство и обрада метала, електротехника и гимназија.
- ◆ Не само што је на високе школе и факултете уписано више жена (55%), већ је и више жена (61%) међу свим дипломираним студентима (подаци из 2009. године).
- ◆ Међу дипломираним студентима, мушкарци чине више од половине у подручјима природних наука, математике и информатике (61%), као и технике, производње и грађевинарства (56%), а жене чине већину свих дипломираних у подручјима образовања (чак 91%), здравства и социјалне заштите (77%), уметности и хуманистичких наука (65%), као и друштвених наука, пословања и права (62%). Мање-више изједначен је број студената и студенткиња који дипломирају у подручјима услуга, пољопривреде и ветерине.
- ◆ У 2009. години први пут се изједначио број жена и мушкараца који су докторирали, а жене чине 44% свих доктора наука, магистара и специјалиста међу наставницима и сарадницима на високим школама и факултетима.
- ◆ Мушкарци у већем броју користе рачунаре и интернет него што то чине жене, чак и међу младима.
- ◆ Иако има мање девојчица без родитељског старања, оне су чешће смештене у хранитељске породице.
- ◆ 95% свих осуђених пунолетних лица за кривично дело насиља у породици били су мушкарци, а 5% жене (у 2010. години).
- ◆ Чак 95% свих малолетних осуђених лица су дечаки (подаци из 2010. године).

- ◆ У периоду од 2007. до 2010. године, удео жена у укупном броју жртава тешких убистава порастао је са 28% на 43%.
- ◆ По Анкети о радној снази, приближно 90% запослених ради преко 40 сати недељно, а значајних разлика између жена и мушкараца нема.
- ◆ Стопа активности за жене старости од 15 до 64 године мања је за 16 процентних поена од стопе активности мушкараца (51% односно 67%), на шта делимично утиче и ранији одлазак жена у пензију.
- ◆ Стопа активности жена са вишим или високим образовањем виша је од стопе активности мушкараца истог нивоа образовања (75% према 65%), и готово је двоструко већа од просечне стопе активности за све жене старости изнад 15 година, која износи 39%.
- ◆ Живот са децом до 16 година старости повећава разлике између стопа запослености мушкараца и жена: док је у старосној категорији од 25 до 49 година разлика између стопе запослености жена и мушкараца само 6 процентних поена уколико су они без деце, за лица са више од једног детета та разлика се увећава на око 25 процентних поена.
- ◆ Самозапослених међу мушкарцима има двоструко више него међу женама (у старосној доби од 15 до 64 године 28% мушкараца и 14% жена су самозапослени); те жене чине мање од трећине свих самозапослених (по Анкети о радној снази).
- ◆ 13% свих жена и 24% жена старости од 55 до 64 године (према 4% односно 2% мушкараца) има статус помажућег односно неплаћеног члана домаћинства који ради у породичној радњи или на пољопривредном имању.
- ◆ На жене је регистровано 28% свих пољопривредних газдинстава; међутим, оне чине само 23% свих индивидуалних пољопривредника и 71% помажућих чланова у пољопривреди.
- ◆ Жена је нешто више у свакој старосној категорији незапослених и дугорочно незапослених радно способних лица, као и међу регистрованим незапосленим лицима. Међу незапосленим женама доминирају оне са завршеном средњом школом.
- ◆ Жена има нешто више од половине свих корисника старосних пензија, а мушкараца готово две трећине од свих корисника инвалидских пензија. У обе категорије, жене у просеку примају нижу пензију од мушкараца, и то 18% нижу старосну, а 14% нижу инвалидску пензију.
- ◆ По првом Истраживању о коришћењу времена урађеном у Србији, мушкарци у просеку имају више слободног времена од жена (нешто више од једног часа дневно), иако у просеку више времена проводе на плаћеном послу. На другој страни, жене проводе два сата више на неплаћеним пословима.
- ◆ Од 150 општина у Србији (укључујући и градске), на месту председника општине је 137 мушкараца и само 10 жена (за три општине нису изабрани). У 23 града на месту градоначелника су 22 мушкарца и једна жена.

1. Становништво

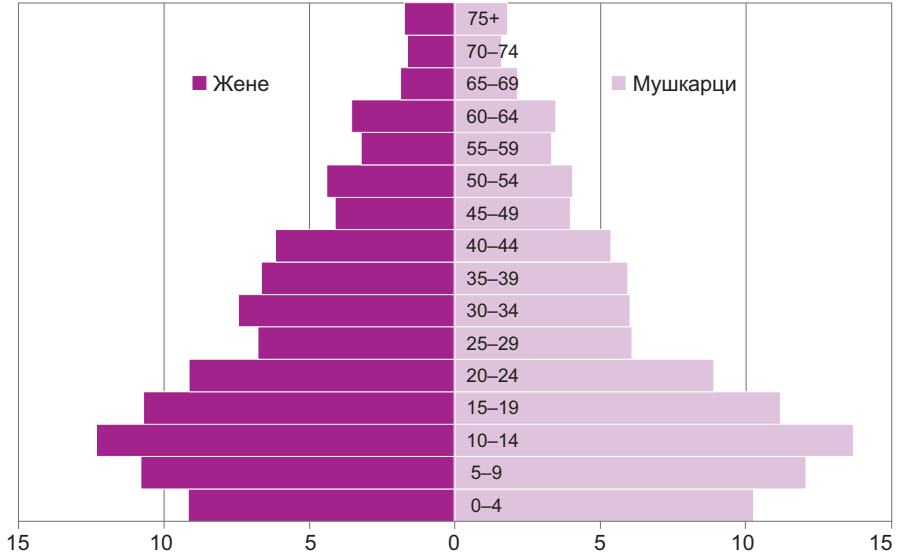
- ◆ **Процене становништва** израђују се на основу резултата пописа становништва и резултата статистике природног и механичког кретања становништва (унутрашње миграције).
- ◆ **Пројекције становништва** представљају пројектовани број становника за посматрану годину. Приказани подаци су израчунати по средње ниској варијанти. Ова варијанта представља комбинацију хипотеза о средње ниском фертилитету, променљивом морталитету и променљивим миграцијама у пројекционом периоду.
- ◆ **Становништво према породичном саставу** чине групе лица наведених полних, брачних и сродничких карактеристика.
- ◆ **Мигрантско становништво** чине лица која су променила насеље сталног становања у посматраној години.
- ◆ **Просечна старост становништва** представља просек навршених година живота становништва у посматраној години.
- ◆ **Стопа укупног фертилитета** представља број живорођене деце по једној жени старости 15–49 година.

Становништво по пописима 1921–2002. и процени за 2010. годину, према полу (у милионима)



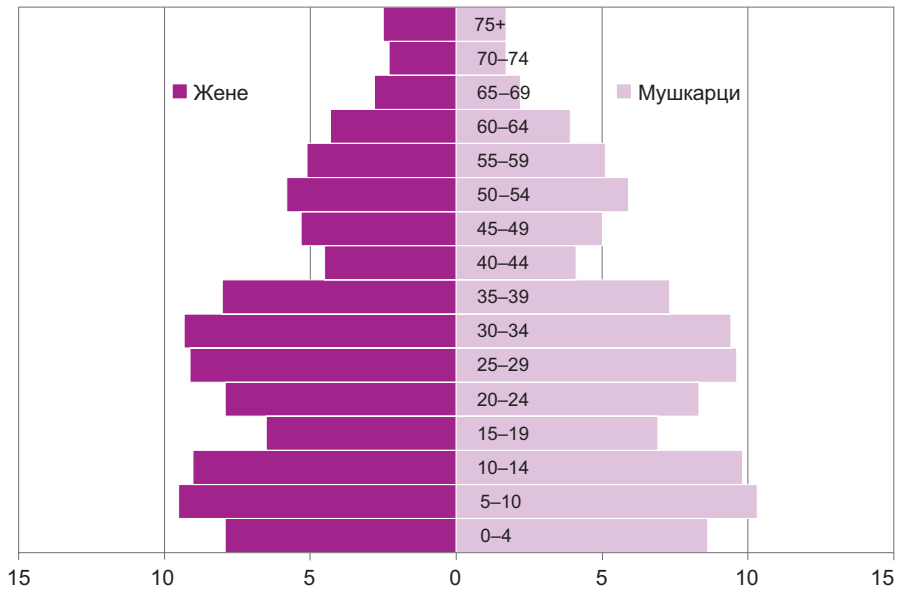
Извор: Пописи и процена становништва, РЗС

Становништво, према старости и полу, 1921. (у %)



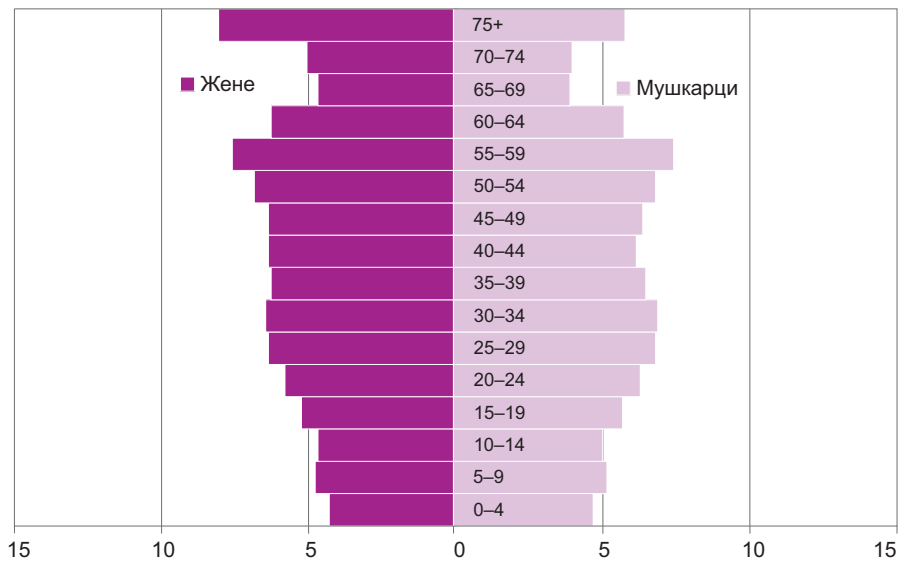
Извор: Попис становништва, РЗС

Становништво, према старости и полу, 1961. (у %)



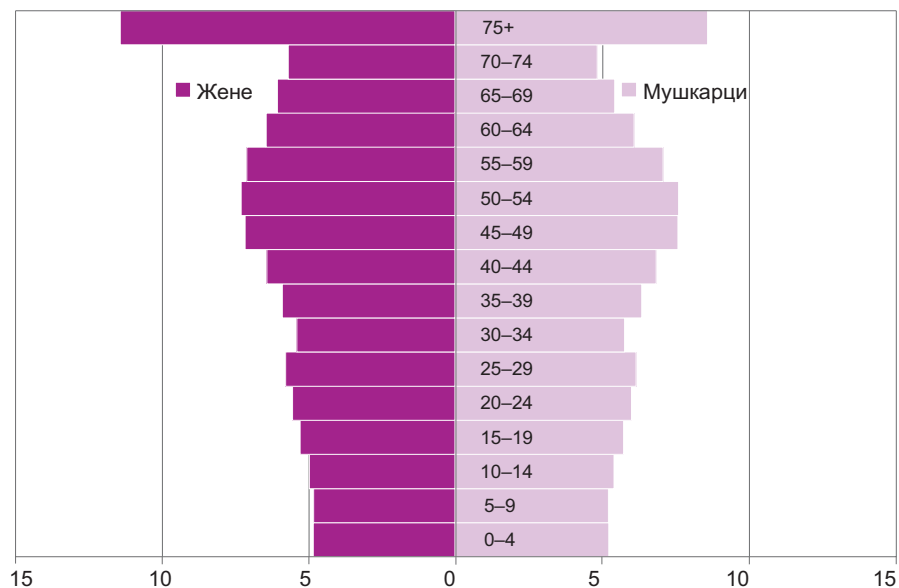
Извор: Попис становништва, РЗС

Становништво, према старости и полу, процена, 2010. (у %)



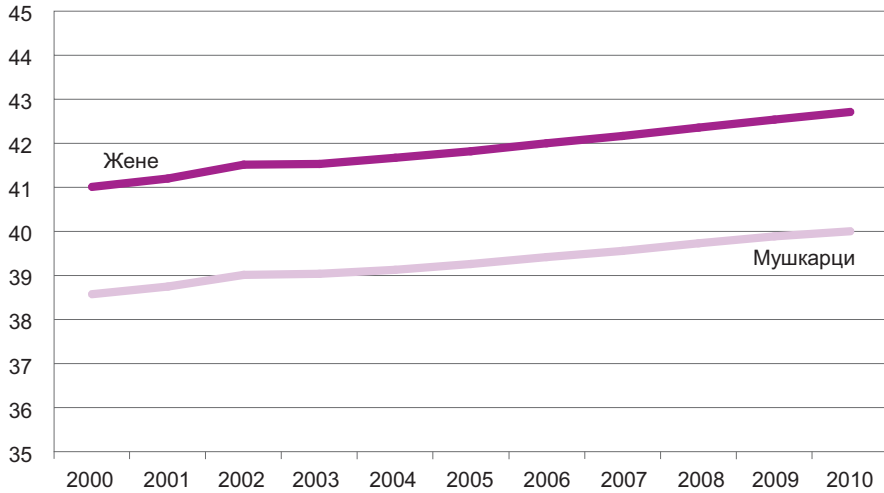
Извор: Процена становништва, РЗС

Становништво, према старости и полу, пројекција, 2032. (у %)



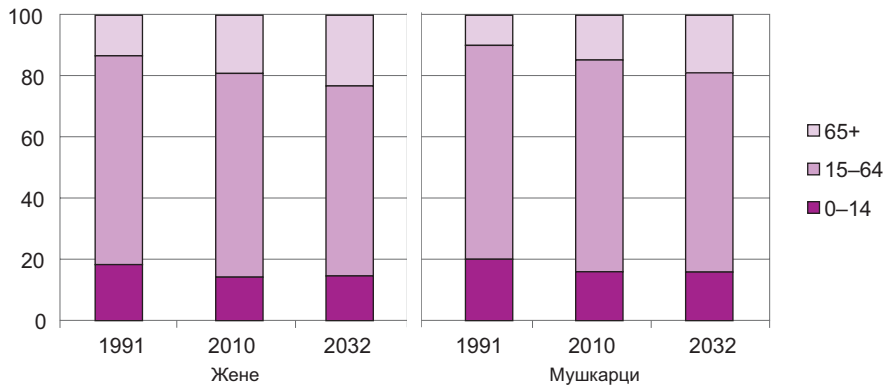
Извор: Пројекција становништва, РЗС

Просечна старост становништва, према полу, 2000–2010.



Извор: Витална статистика, РЗС

Становништво, према великим старосним групама и полу, 1991, 2010. и 2032. (у %)



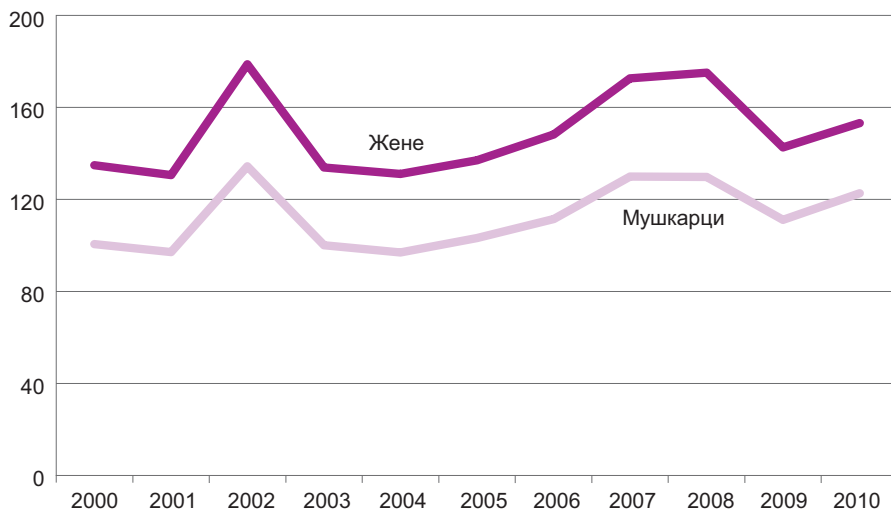
Извор: Попис, процена и пројекција становништва, РЗС

Становништво старости 15 и више година, према породичном саставу и полу, 2002. (у %)

	Жене	Мушкарци	Структура по полу	
			жене	мушкарци
Укупно	100	100	50	50
У браку/заједници без детета до 17 година	30	29	50	50
У браку/заједници са најмлађим дететом старости 0–6 година	23	22	50	50
У браку/заједници са најмлађим дететом старости 7–17 година	28	27	50	50
Лице ван брака са дететом до 17 година	7	2	77	23
Лице ван брака без детета до 17 година	12	20	37	63

Извор: Попис становништва, РЗС

Мигрантско становништво, према полу, 2000–2010. (у хиљадама)



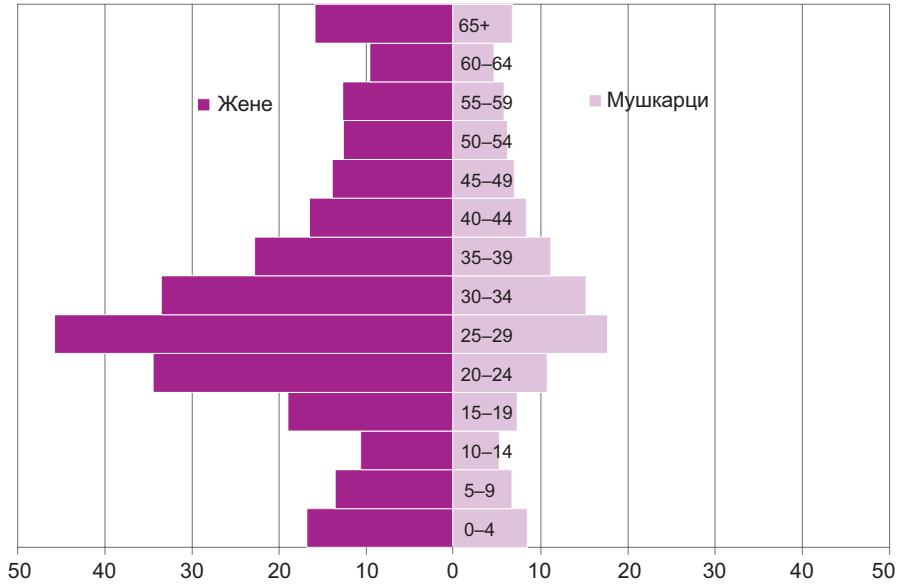
Извор: Статистика пресељења – унутрашње миграције, РЗС

Мигрантско становништво, према полу, 2010.



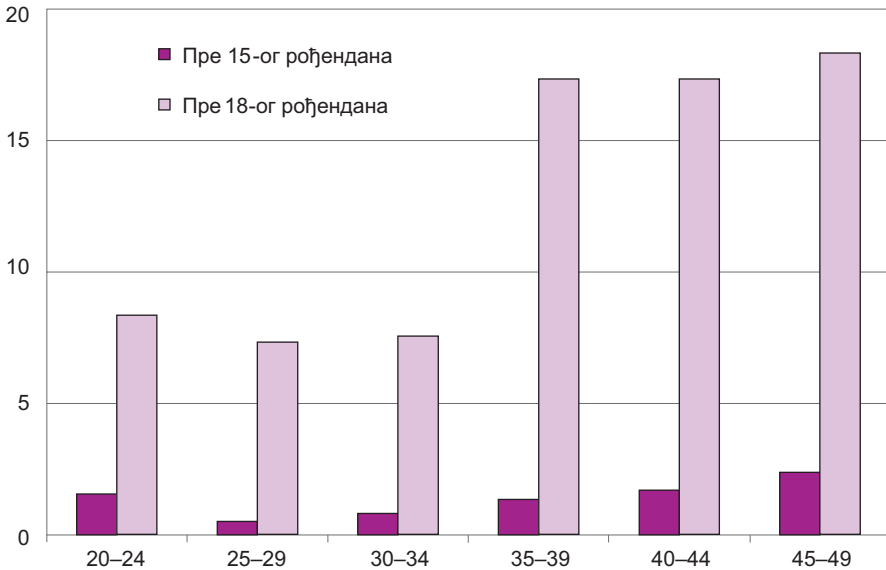
Извор: Статистика пресељења – унутрашње миграције, РЗС

Мигрантско становништво, према старости и полу, 2010. (у хиљадама)



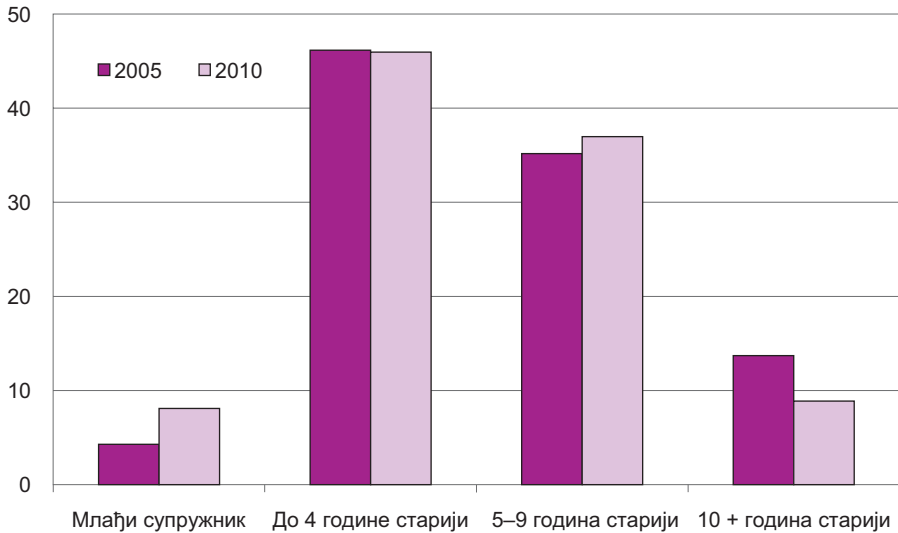
Извор: Статистика пресељења – унутрашње миграције, РЗС

Рано ступање у брак жена старости 20–49 година, 2010.



Извор: Истраживање вишеструких показатеља, РЗС и УНИЦЕФ

Разлика у годинама између супружника, жене старости 20–24 године, 2005. и 2010. (у %)



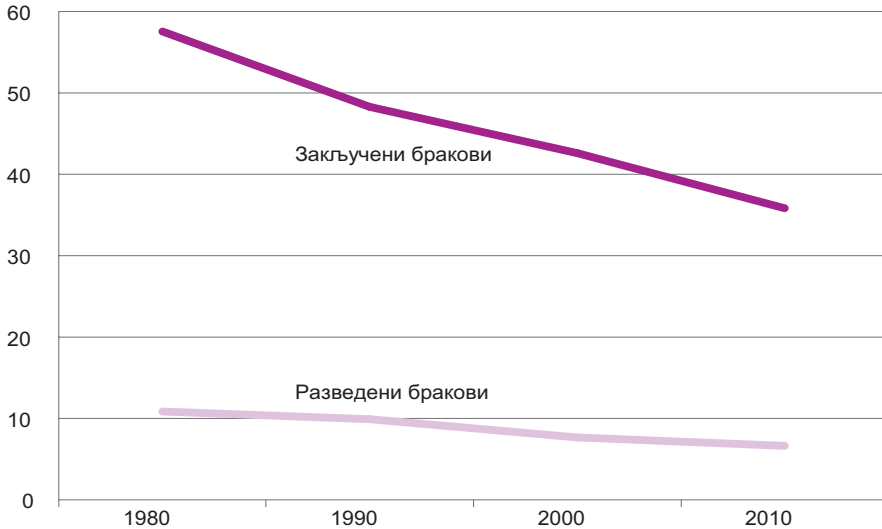
Извор: Истраживање вишеструких показатеља, РЗС и УНИЦЕФ

Просечна старост жена и мушкараца при закључењу брака, 2000, 2005. и 2010.

	Жене		Мушкарци	
	сви бракови	први брак	сви бракови	први брак
2000	28	25	31	28
2005	28	26	32	29
2010	29	27	33	30

Извор: Витална статистика, РЗС

Закључени и разведени бракови, 1980–2010. (у хиљадама)



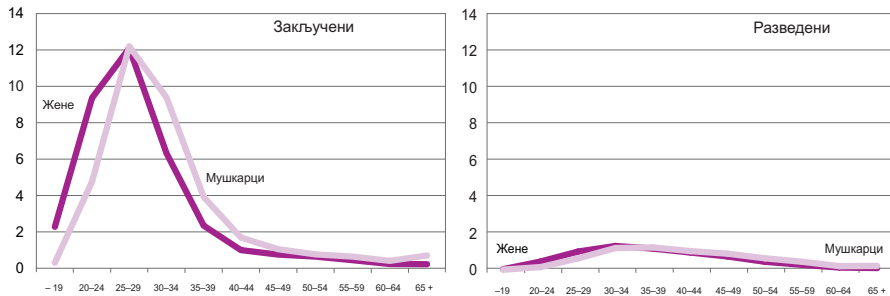
Извор: Витална статистика, РЗС

Основни показатељи о закљученим и разведеним браковима, 2000, 2005. и 2010.

	2000	2005	2010
Број закључених бракова на 1000 становника	5,5	5,2	4,9
Број разведених бракова на 1000 становника	1,0	1,0	0,9
Број разведених бракова на 1000 закључених	180,6	197,2	185,5
Просечно трајање брака (године)	11,9	12,3	12,5

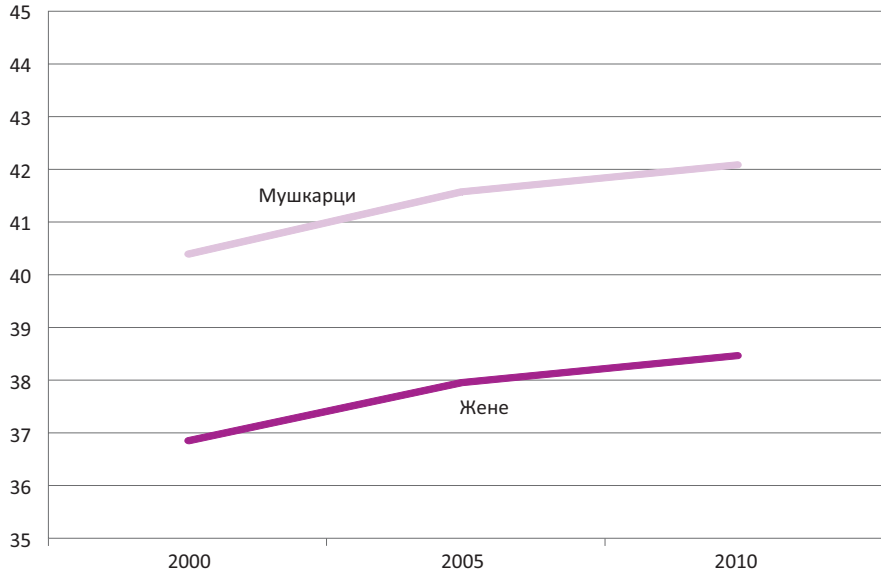
Извор: Витална статистика, РЗС

Закључени и разведени бракови, према старости и полу, 2010. (у хиљадама)



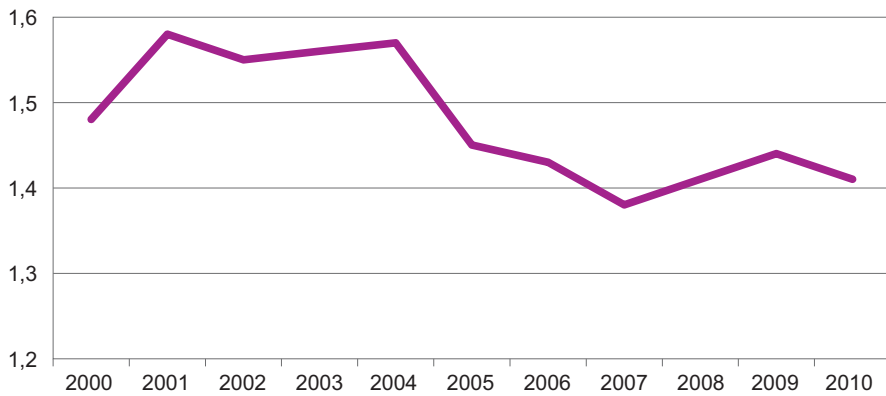
Извор: Витална статистика, РЗС

Просечна старост жена и мушкараца при разводу брака, 2000, 2005. и 2010.



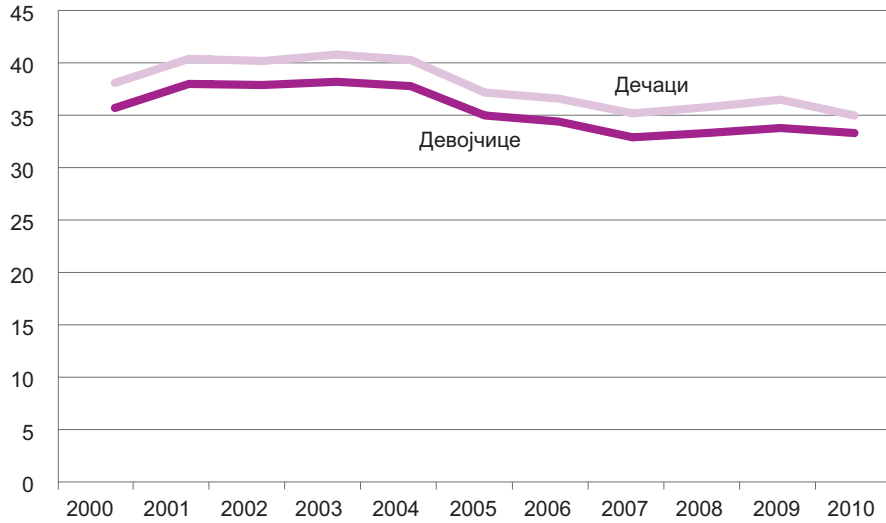
Извор: Витална статистика, РЗС

Стопе укупног фертилитета, 2000–2010.



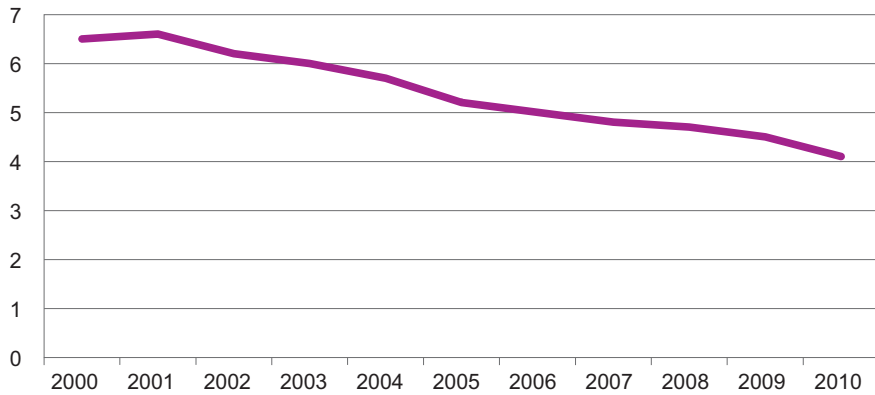
Извор: Витална статистика, РЗС

Живорођени, према полу, 2000–2010. (у хиљадама)



Извор: Витална статистика, РЗС

Живорођена деца мајџи старости 15–19 година, 2000–2010. (у хиљадама)

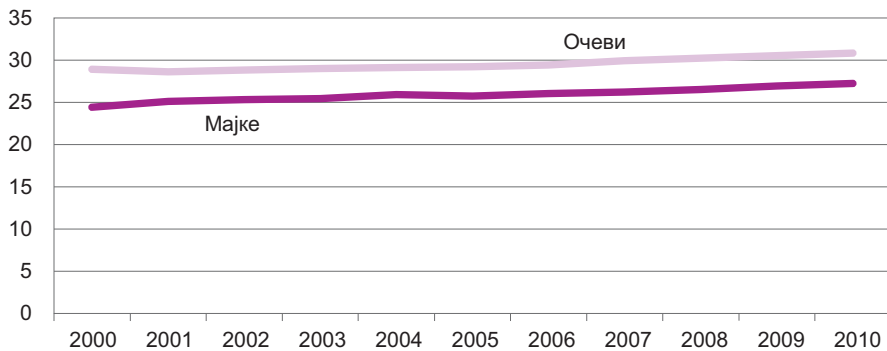


Извор: Витална статистика, РЗС

Живорођени, према старости и брачном стању мајке, 2005. и 2010.

Старост мајке	Живорођени			
	2005		2010	
	у браку	ван брака	у браку	ван брака
Укупно	56127	16053	51935	16369
– 15	–	60	–	59
15–19	2329	2899	1404	2705
20–24	15333	5255	10238	4527
25–29	20063	3926	18661	4160
30–34	13127	2325	14763	2965
35–39	4303	1144	5772	1464
40–44	722	298	835	375
45–49	34	10	64	24
50 +	8	1	6	2
Непознато	208	135	192	88

Извор: Витална статистика, РЗС

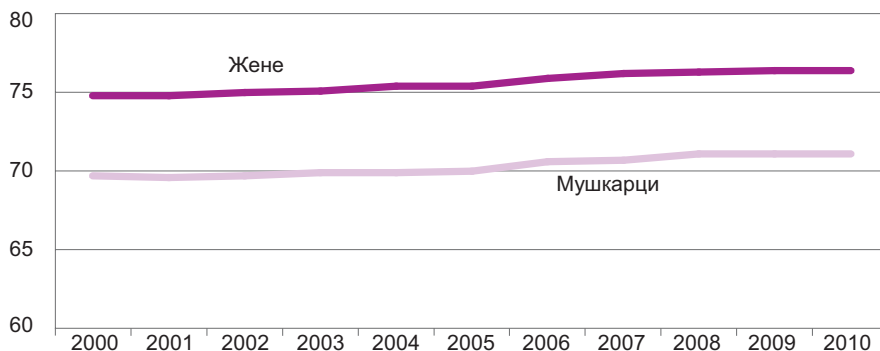
Просечна старост мајки и очева при рођењу првог детета, 2000–2010.

Извор: Витална статистика, РЗС

2. Здравство

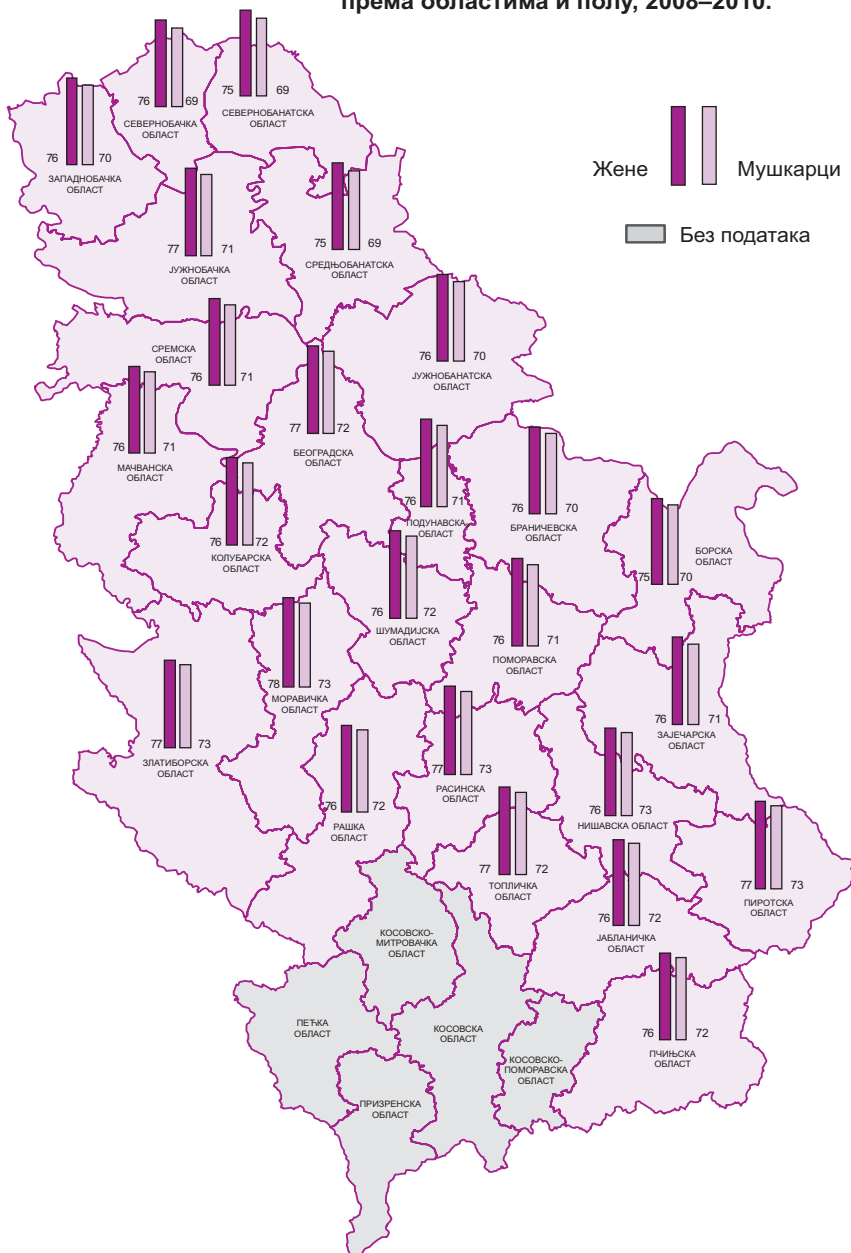
- ◆ **Очекивано трајање живота** жене/мушкарца показује старост коју ће у просеку доживети живорођено дете у посматраној години.
- ◆ **Очекивано трајање живота жена и мушкараца старих 65 година** показује колико ће још година живети особе старе 65 година у посматраној години.
- ◆ **Модерни методи контрацепције** подразумевају коришћење кондома, пилуле, интраутерине спирале, локалних хемијских средстава и дијафрагме.
- ◆ **Традиционални методи контрацепције** подразумевају ослањање на неплодне дане и прекинути однос.
- ◆ **ХИВ (вирус хумане имунодефицијенције)** јесте вирус који напада ћелије имуног система организма које су одговорне за одбрану од различитих стања и/или болести.
- ◆ **Сидра (синдром стечене имунодефицијенције)** јесте клиничка манифестација инфекције коју изазива ХИВ вирус.
- ◆ **Свеобухватно исправно знање о ХИВ/сидри** односи се на лица која тачно препознају два најважнија начина за спречавање ХИВ инфекције (коришћење кондома и веза са само једним верним, неинфицираним сексуалним партнером), одбацују две најчешће заблуде о преношењу ХИВ (уједом комарца и дељењем хране са особом која има ХИВ вирус) и која знају да особа која делује здраво може бити заражена.
- ◆ **Основни узрок смрти** дефинисан је као обољење или повреда с којом је отпочео низ болесних стања која су директно довела до смрти односно као околности несрећног случаја или насиља који су проузроковали смртну повреду.
- ◆ **Стопа умрлих** према узроку смрти представља број лица умрлих услед наведеног узрока у односу на 100 000 становника у посматраној години.
- ◆ **Стопа смртности одојчади** представља број умрле деце млађе од једне године у односу на 1 000 живорођене деце у посматраној години.

Очекивано трајање живота жена и мушкараца, 2000–2010.



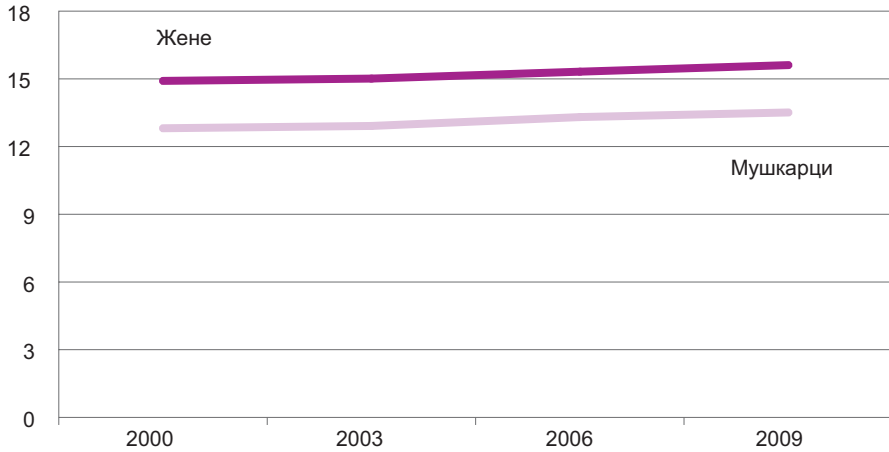
Извор: Витална статистика, РЗС

Очекивано трајање живота, према областима и полу, 2008–2010.



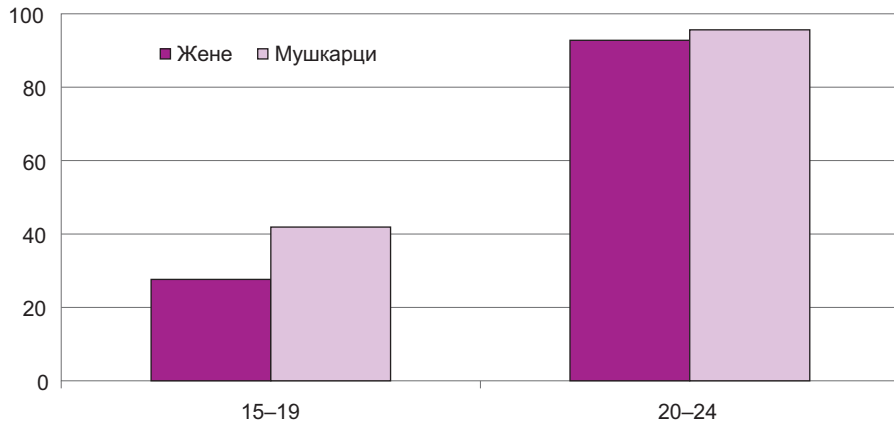
Урађено у Републичком заводу за статистику

Очекивано трајање живота жена и мушкараца старих 65 година, 2000–2009.



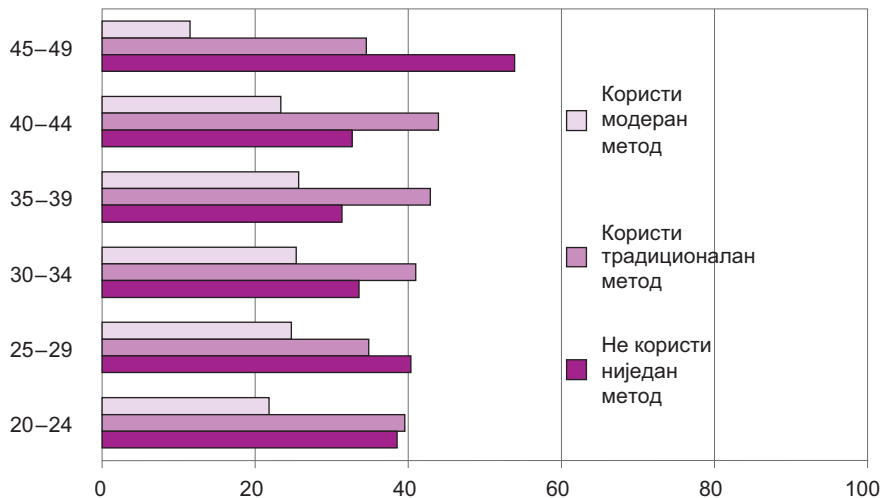
Извор: Витална статистика, РЗС

Млади који су имали сексуални однос, 2010. (у %)



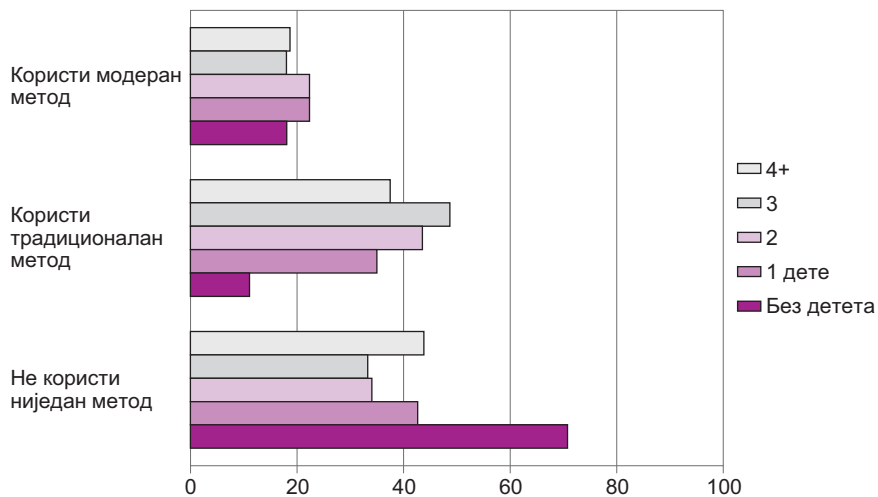
Извор: Истраживање вишеструких показатеља, РЗС и УНИЦЕФ

**Жене у брачној/ванбрачној заједници,
према методу коришћења контрацепције и старости, 2010. (у %)**



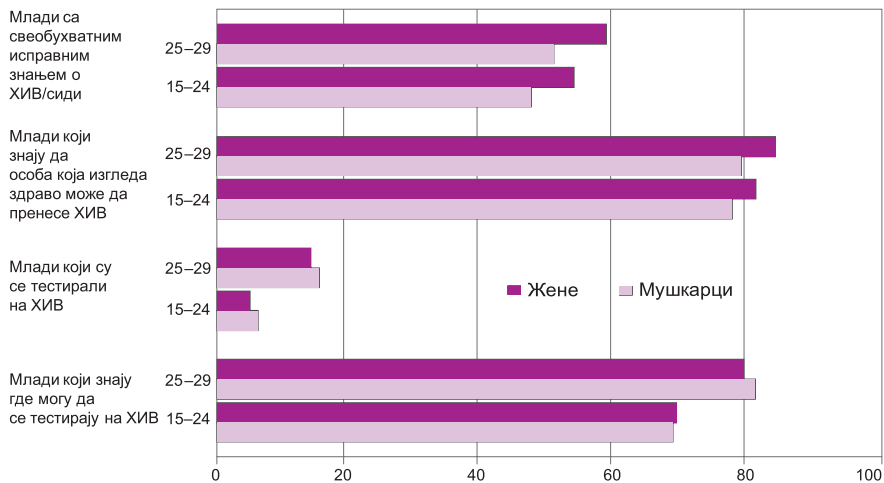
Извор: Истраживање вишеструких показатеља, РЗС и УНИЦЕФ

**Жене у брачној/ванбрачној заједници,
према коришћењу контрацепције и броју деце, 2010. (у %)**



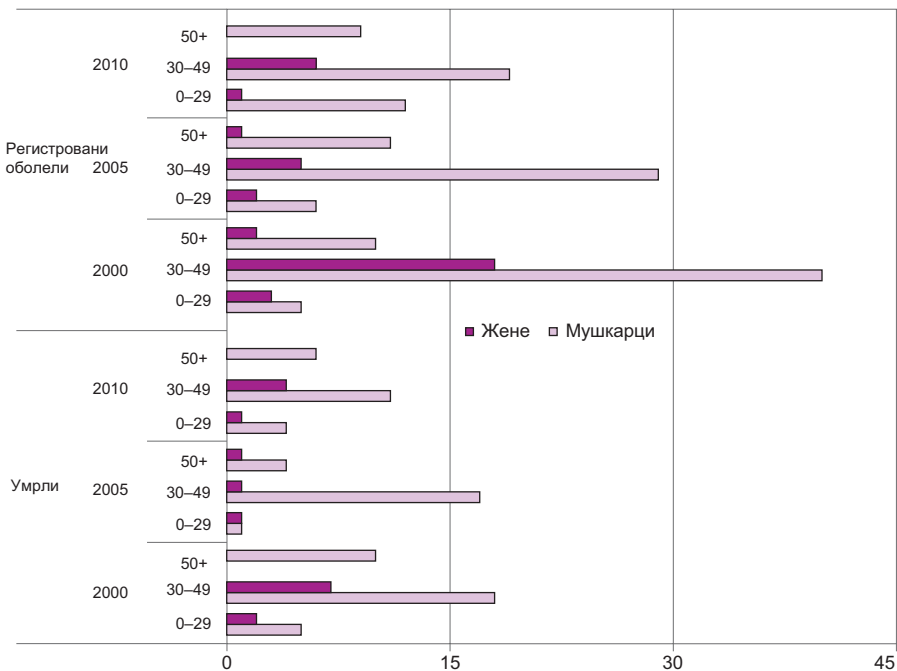
Извор: Истраживање вишеструких показатеља, РЗС и УНИЦЕФ

Тестирање и информисаност младих о ХИВ, према старости и полу, 2010. (у %)



Извор: Истраживање вишеструких показатеља, РЗС и УНИЦЕФ

Регис рована оболела и умрла лица од ХИВ/сиде, према старости и полу, 2000, 2005. и 2010. (број)



Извор: Институт за јавно здравље Србије

Умрли, према водећим узроцима смрти, старости и полу, 2010.

Узрок смрти	Старост									
	0–14		15–29		30–44		45–59		60 +	
	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м
Укупно	274	374	210	541	713	1374	4005	8074	46019	41627
Болести крвотока	5	7	24	48	134	305	1106	2764	29546	22509
Тумори	23	16	49	53	329	281	1948	2800	6878	9211
Болести дисајних органа	7	16	12	13	22	43	135	244	1473	2138
Болести органа за варење	3	-	5	6	24	76	155	474	1439	1556
Остали узроци	236	335	120	421	204	669	661	1792	6683	6213

Извор: Витална статистика, РЗС

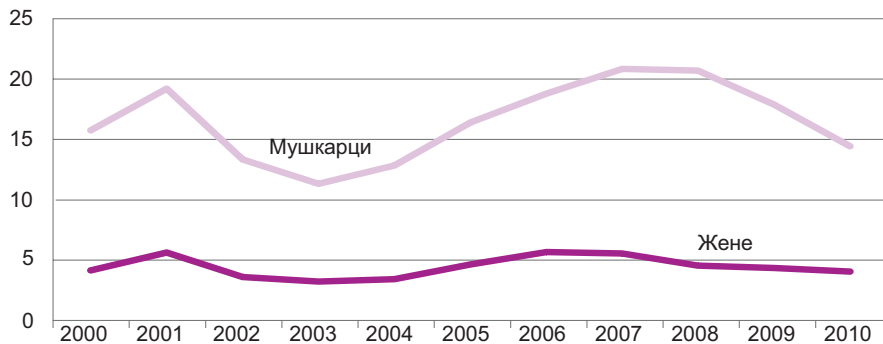
Умрли насилном смрћу, према пореклу насилне смрти, старости и полу, 2010.

Порекло насилне смрти	Старост					
	0–14		15–29		30–44	
	ж	м	ж	м	ж	м
Укупно	17	39	67	303	69	409
Несрећан случај	13	36	34	192	30	198
Самоубиство	-	-	14	62	25	130
Убиство	2	2	6	18	9	26
Остало*	2	1	13	31	5	55

* „Остало“ се односи на: повреде нанесене при легалним интервенцијама полиције и војске на дужности, повреде настале током ратних операција, компликације услед медицинског и хируршког лечења, као и догађаје са неутврђеним пореклом насилне смрти.

Извор: Витална статистика, РЗС

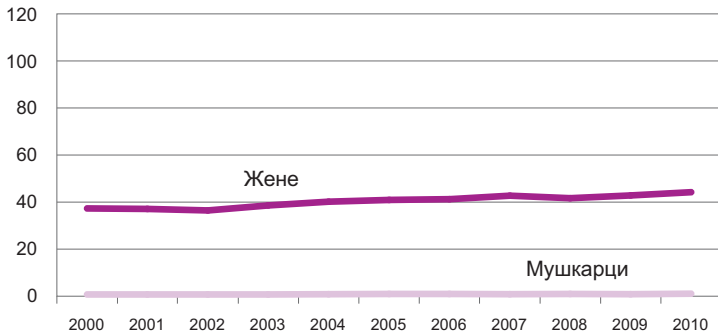
Умрли услед саобраћајних повреда, према полу, 2000–2010. (стопа)



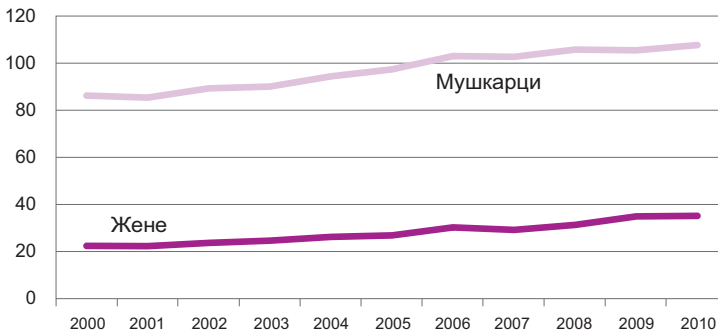
Извор: Витална статистика, РЗС

Најчешћи узроци смрти услед болести малигних тумора, према полу, 2000–2010.
(стопа)

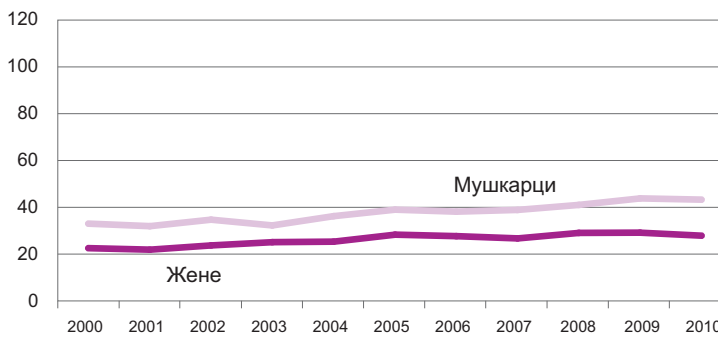
Умрли услед малигног тумора дојке, 2000–2010.



Умрли услед малигног тумора душника и плућа, 2000–2010.

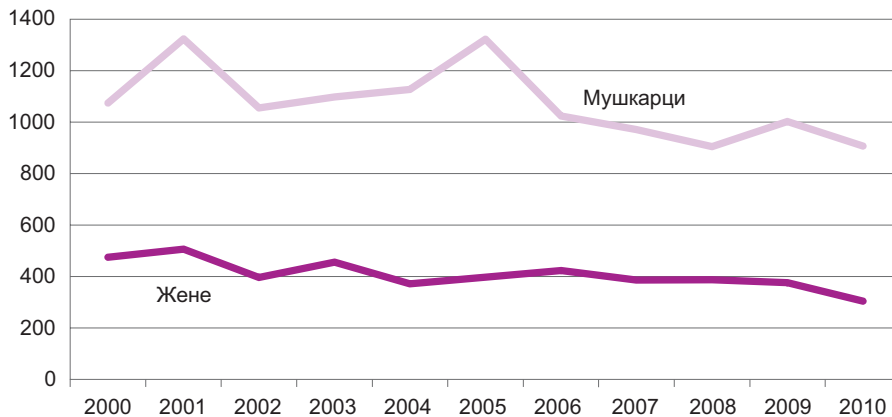


Умрли услед малигног тумора дебелог црева и ректума, 2000–2010.



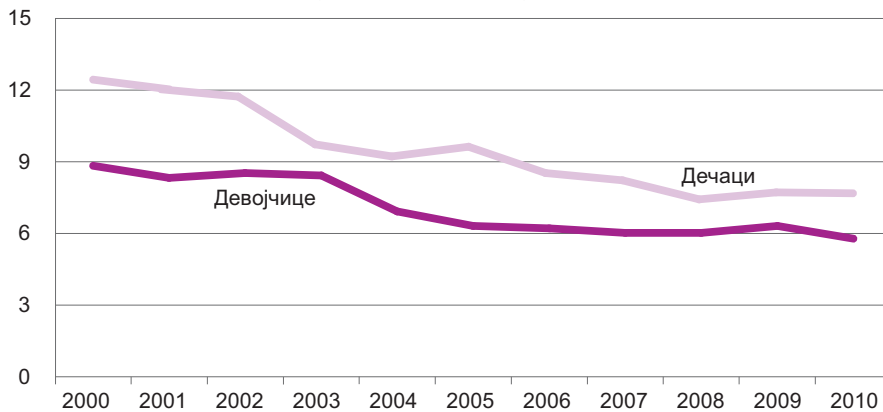
Извор: Витална статистика, РЗС

Умрли услед самоубиства, према полу, 2000–2010. (број)



Извор: Витална статистика, РЗС

Смртност одојчади, према полу, 2000–2010. (стопа)



Извор: Витална статистика, РЗС

Умрла одојчад према водећим узроцима смрти, старости и полу, 2010.

Узрок смрти	Старост							
	0–6 дана		7–27 дана		28 дана–2 месеца		3–11 месеци	
	девојчице	дечаци	девојчице	дечаци	девојчице	дечаци	девојчице	дечаци
Укупно	93	134	39	50	31	45	29	39
P05–P08	29	56	14	12	3	5	-	-
P20–P21	16	19	3	3	1	4	-	5
P22	15	16	3	7	1	4	-	2
Q20–Q24	5	5	2	3	4	2	5	5
Сви остали узроци	28	38	17	25	22	30	24	27

P05–P08: Поремећаји везани за трајање трудноће и раст плода

P20–P21: Интраутерина хипоксија и порођајна асфиксија

P22: Респираторна угроженост новорођенчета

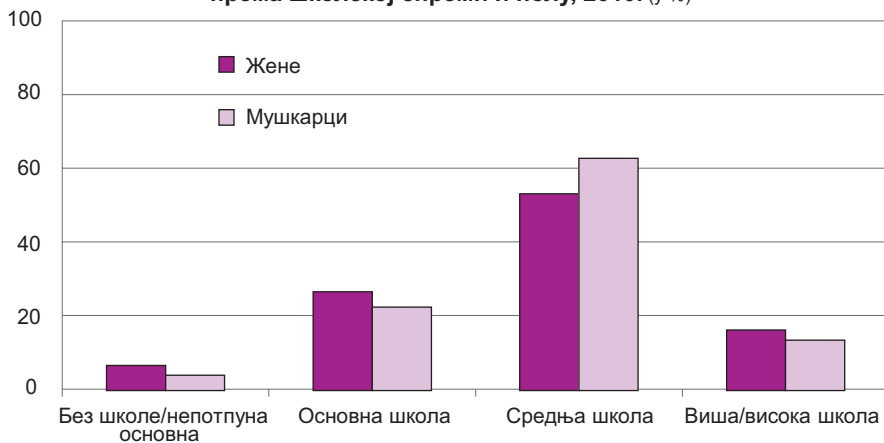
Q20–Q24: Урођене аномалије срца

Извор: Витална статистика, РЗС

3. Образовање

- ◆ **Обухват седмогодишњака основним образовањем** представља учешће деце старости 7 година која похађају основну школу у укупној популацији деце тог узраста.
- ◆ **Обухват деце узраста 7–14 година основним образовањем** представља учешће деце старости 7–14 година која похађају основну школу у укупној популацији деце тог узраста.
- ◆ **Писменост ученика старости 15 година** (читалачка, математичка и научна) представља резултате међународног програма процене ученичких постигнућа PISA (Programme for International Student Assessment). Тестирањем су обухваћени ученици који се редовно школују (углавном ученици првог разреда средње школе), а резултати служе за процену знања која су ученици стекли током школовања.
- ◆ **Обухват петнаестогодишњака средњим образовањем** представља учешће деце старости 15 година која похађају средњу школу у укупној популацији деце тог узраста.
- ◆ **Обухват деце узраста 15–18 година средњим образовањем** представља учешће деце старости 15–18 година која похађају средњу школу у укупној популацији деце тог узраста.
- ◆ **Ученици који су завршили основну и средњу школу** јесу ученици који су завршили осми разред основне школе и ученици који су завршили трећи или четврти разред средње школе (у зависности од дужине трајања образовног профила за који су се школовали).
- ◆ **Наставници у основном и средњем образовању** јесу сви наставници запослени у основном и средњим школама без обзира на дужину радног времена.
- ◆ **Становништво старости 18–24 године које је прекинуло школовање и није на обуци** представља учешће лица старости 18–24 године која су завршила основно образовање или мање и која нису похађала никакву школу или обуку у периоду од четири недеље које су претходиле анкети, у укупном становништву старости 18–24 године.
- ◆ **Уписани студенти на високим школама и факултетима** јесу лица уписана на основне академске, основне струковне студије, дипломске академске студије (мастер), специјалистичке академске, специјалистичке струковне студије, односно докторске академске студије.
- ◆ **Дипломирани студенти** јесу лица која су стекла диплому о завршеној вишој или високој школи, факултету или академији уметности.
- ◆ **Учешће становништва старости 25–64 године у образовању и обукама** јесте учешће становништва старости 25–64 године које је укључено у било који облик образовања и обуке у укупном становништву те старосне групе.

**Становништво старости 15–64 године,
према школској спреми и полу, 2010. (у %)**

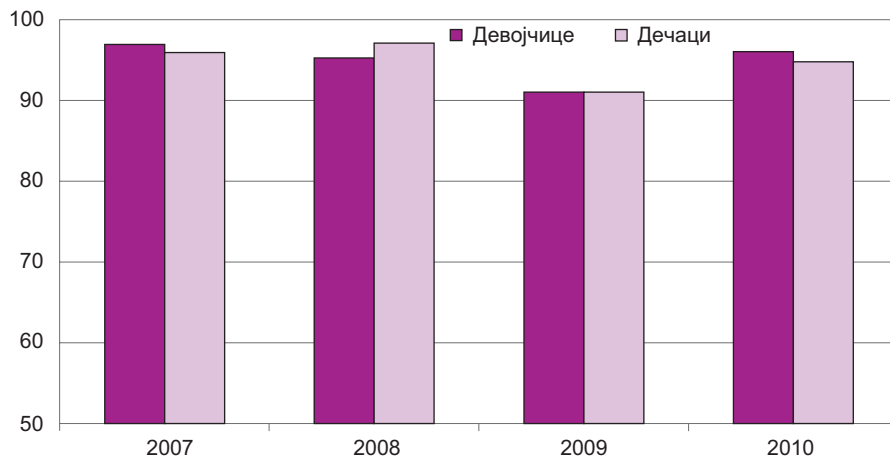


Извор: Анкета о радној снази, РЗС

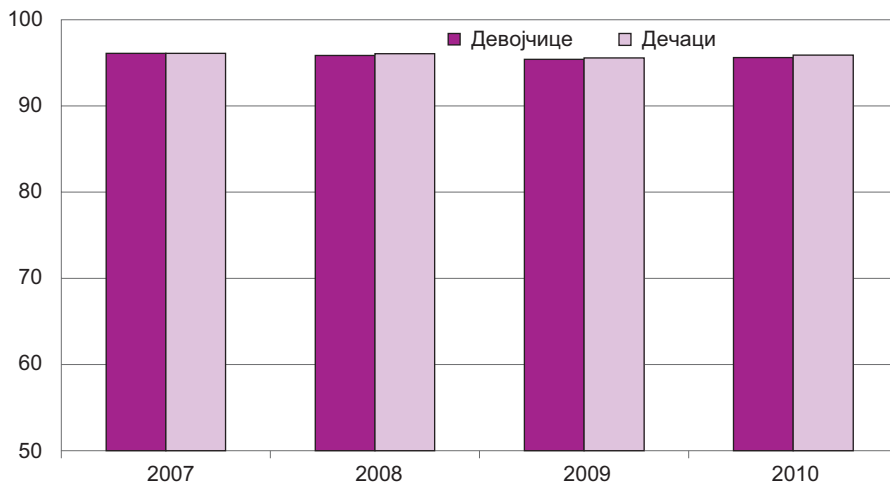
**Деца у предшколском образовању и запослени у институцијама
предшколског образовања, према полу, 2007–2010.**

Године	Деца				Запослени			
	број		%		број		%	
	девојчице	дечаци	девојчице	дечаци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2007	86474	91610	49	51	17889	2703	87	13
2008	89327	94324	49	51	19802	1608	92	8
2009	89572	94494	49	51	20817	1016	95	5
2010	87363	92502	49	51	21487	1014	96	4

Извор: Статистика образовања, РЗС

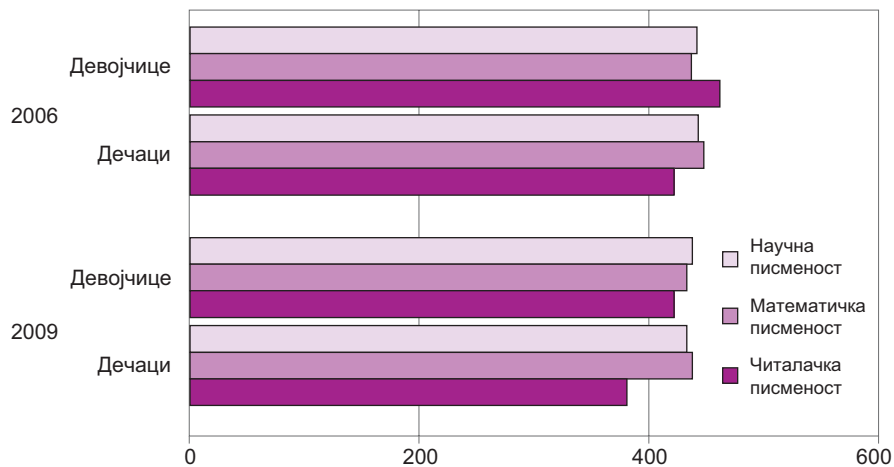
**Деца старости 7 година обухваћена основним образовањем,
према полу, 2007–2010. (у %)**

Извор: Статистика образовања, РЗС

**Деца старости 7–14 година обухваћена основним образовањем,
према полу, 2007–2010. (у %)**

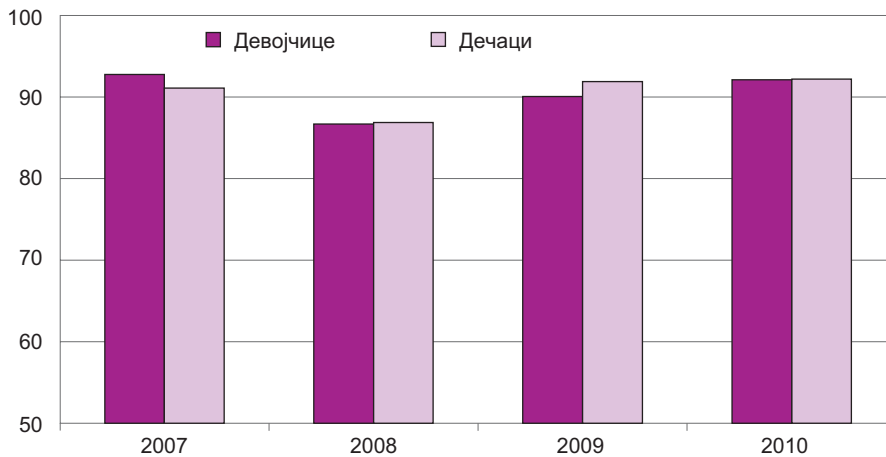
Извор: Статистика образовања, РЗС

Писменост ученика старости 15 година, према полу, 2006. и 2009. (у поенима)



Извор: Министарство просвете и науке

Деца старости 15 година обухваћена редовним средњим образовањем, према полу, 2007–2010. (у %)



Извор: Статистика образовања, РЗС

Деца старости 15–18 година обухваћена редовним средњим образовањем, према полу, 2007–2010. (у %)



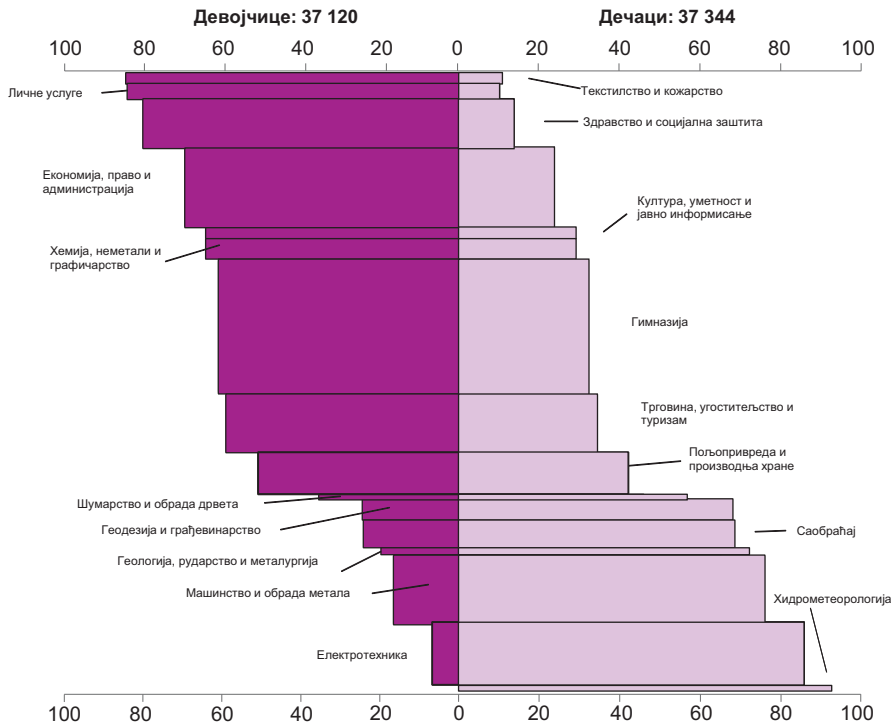
Извор: Статистика образовања, РЗС

Ученици који су завршили основну и средњу школу, према полу, 2010.

	Број		%	
	девојчице	дечаци	девојчице	дечаци
Основна школа	37587	40052	48	52
Средња школа	37120	37344	50	50

Извор: Статистика образовања, РЗС

**Ученици који су завршили средњу школу,
према подручјима образовања и полу, 2010. (у %)**



Извор: Статистика образовања, РЗС

Наставници у основном и средњем образовању, према полу, 2010.

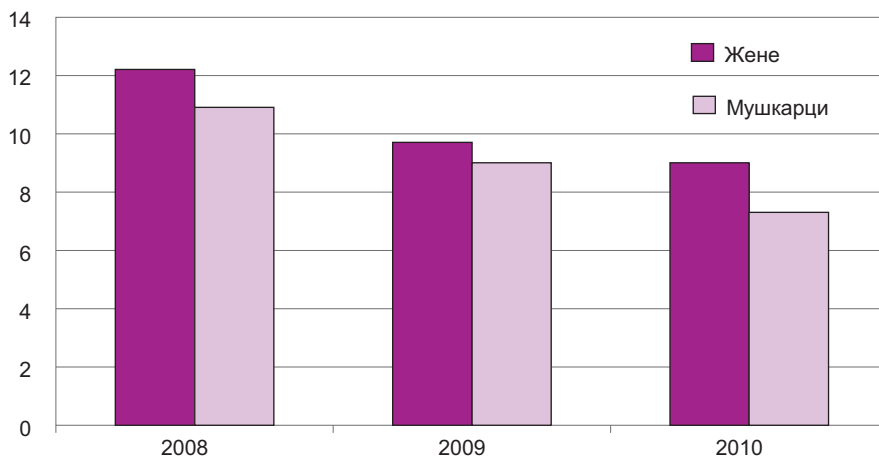
	Број		%	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	54514	25528	68	32
Основно образовање	36072	14794	71	29
Средње образовање	18442	10734	63	37

Извор: Статистика образовања, РЗС

Ученици у школама за децу са сметњама у развоју, према полу, 2010.

	Број		%	
	девојчице	дечаци	девојчице	дечаци
Укупно	3326	5011	40	60
Основна школа	2666	3950	40	60
Средња школа	660	1061	38	62

Извор: Статистика образовања, РЗС

Становништво старости 18–24 године које је прекинуло школовање и није на обуци, према полу, 2008–2010. (у%)

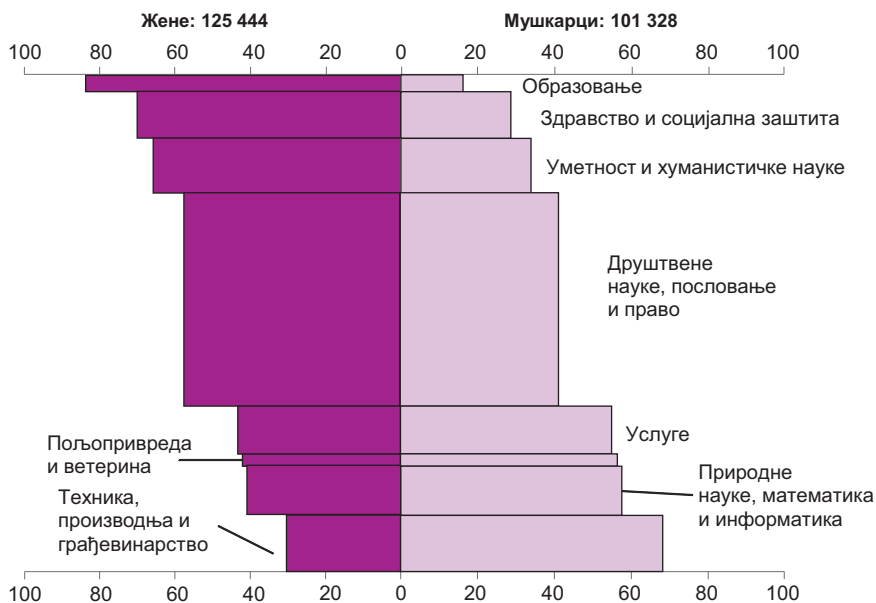
Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Уписани студенти на високим школама и факултетима, према полу, 2007–2009.

Године	Број		%	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2007	131612	105986	55	45
2008	130334	105606	55	45
2009	125444	101328	55	45

Извор: Статистика образовања, РЗС

**Уписани студенти на високим школама и факултетима,
према подручјима образовања и полу, 2009. (у %)**



Извор: Статистика образовања, РЗС

**Наставници и сарадници на високим школама и факултетима,
према полу, 2009/2010.**

	Број		%	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	6810	8002	46	54
Доктори наука	3034	4777	39	61
Магистри и специјалисти	2068	1836	53	47
Без научног звања	1708	1389	55	45

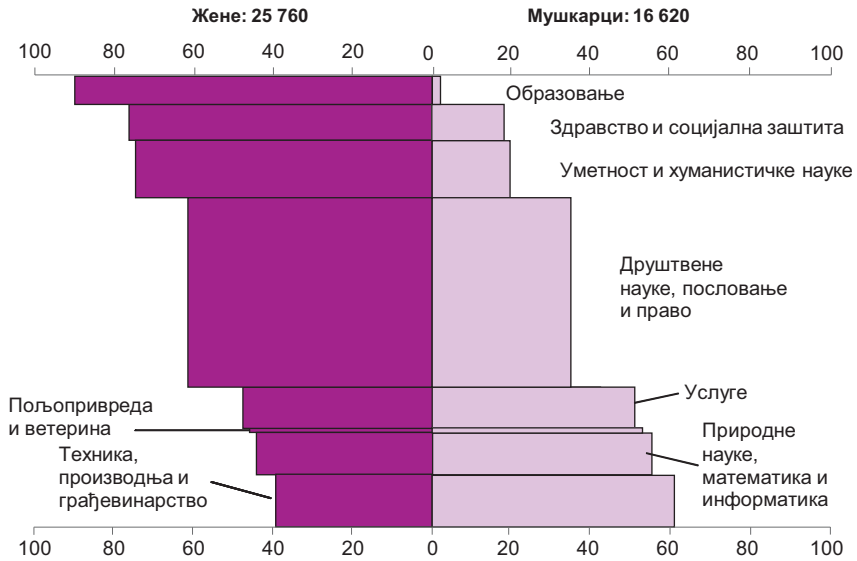
Извор: Статистика образовања, РЗС

Дипломирани студенти високих школа и факултета, према полу, 2007–2009.

Године	Број		%	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2007	21097	13574	61	39
2008	24512	15818	61	39
2009	25810	16570	61	39

Извор: Статистика образовања, РЗС

Дипломирани студенти високих школа и факултета, према подручјима образовања и полу, 2009. (у %)



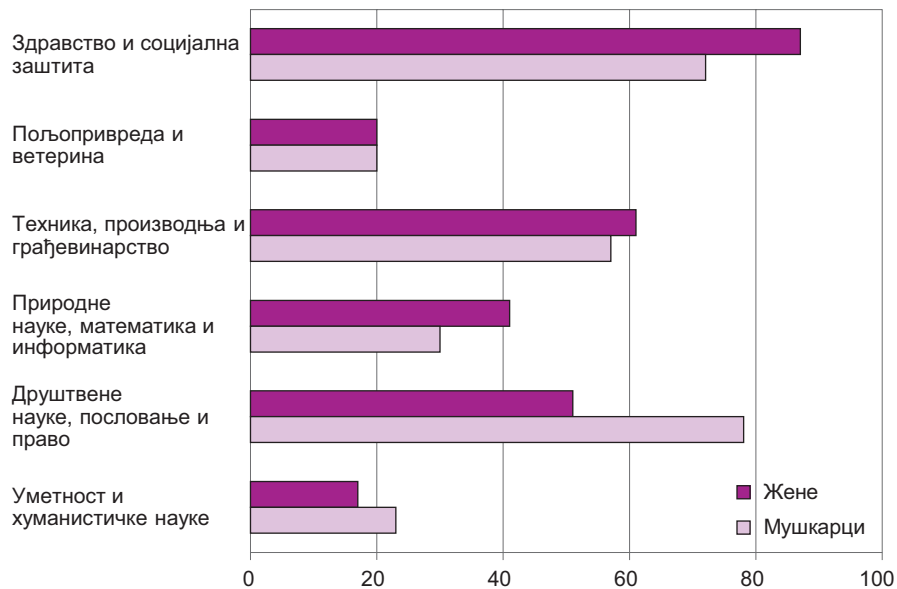
Извор: Статистика образовања, РЗС

Лица која су докторирала, према полу, 2007–2009.

Године	Број		%	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2007	141	189	43	57
2008	234	284	45	55
2009	277	280	50	50

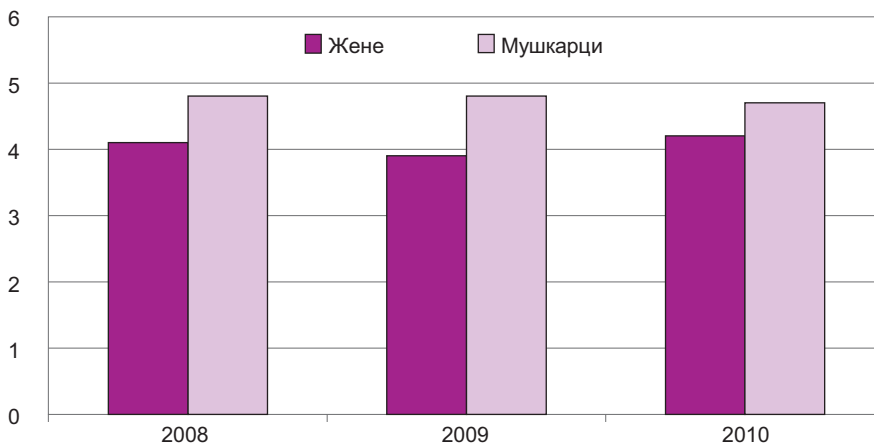
Извор: Статистика образовања, РЗС

Лица која су докторирала, према подручјима образовања и полу, 2009. (број)

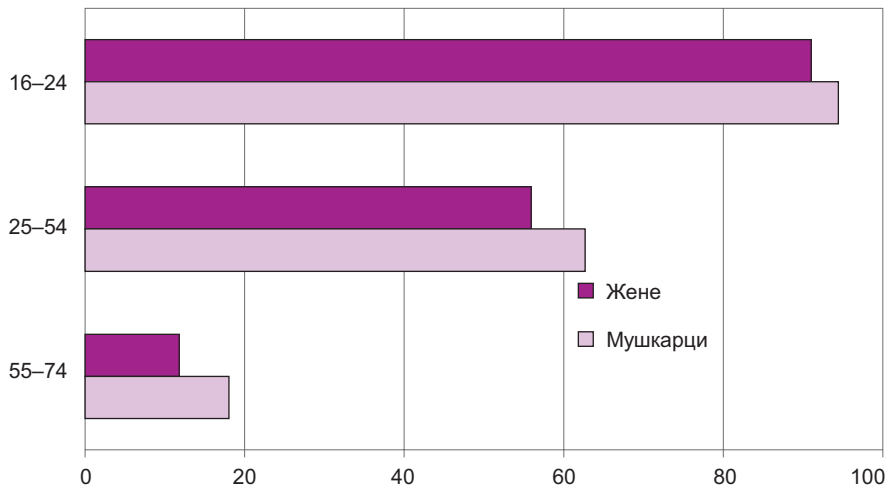


Извор: Статистика образовања, РЗС

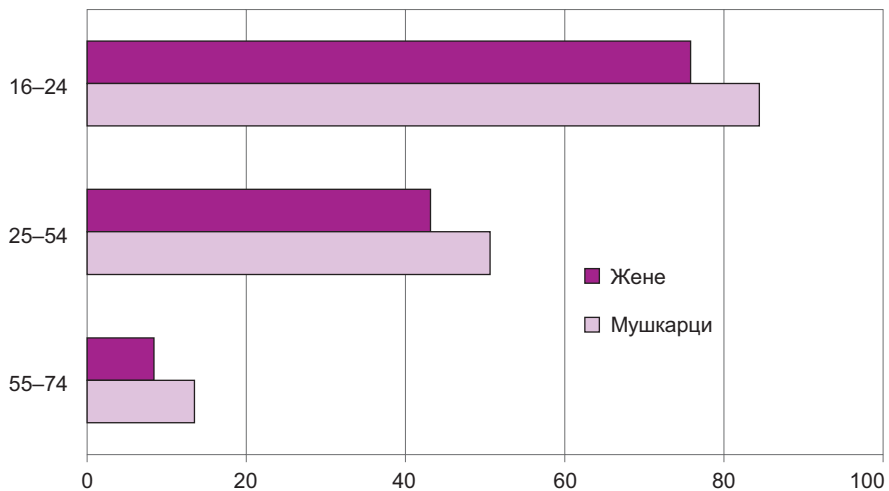
Становништво старости 25–64 године у образовању и обукама, према полу, 2008–2010. (у %)



Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Корисници рачунара, према старости и полу, 2010. (у %)

Извор: Употреба информационо-комуникационих технологија, РЗС

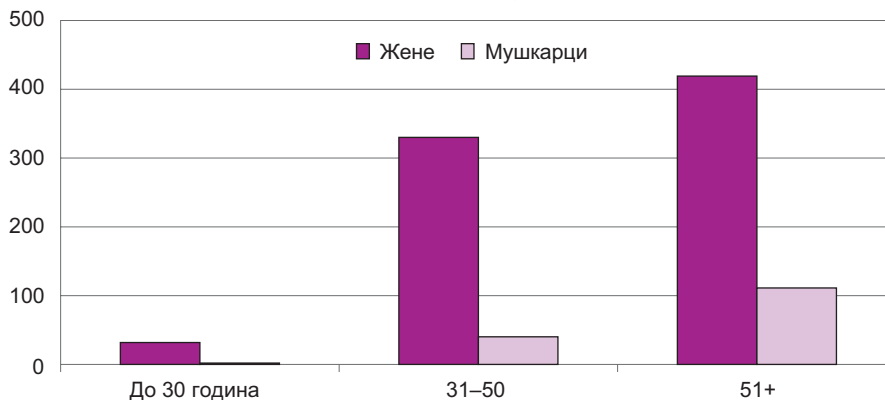
Корисници интернета, према старости и полу, 2010. (у %)

Извор: Употреба информационо-комуникационих технологија, РЗС

4. Социјална заштита

- ◆ **Социјална заштита** јесте организована друштвена делатност од јавног интереса која се обавља у циљу оснаживања грађана за самосталан и продуктиван живот у заједници, као и спречавања настајања и отклањања последица социјалне искључености.
- ◆ **Корисници установа социјалне заштите за смештај корисника** јесу лица којима се не може обезбедити, или није у њиховом најбољем интересу, останак у породици, услуге у заједници, или смештај у другој породици.
- ◆ **Установе социјалне заштите за смештај корисника** јесу установе организоване за смештај деце без родитељског старања, центри за породични смештај, заводи за васпитање деце и омладине, установе за старе и пензионере и установе за збрињавање лица са сметњама у развоју.
- ◆ **Индекс дечијег поверења** мери укупан ниво задовољства деце старости од 8 до 15 година. Што је већа вредност индекса, веће је и задовољство деце различитим областима живота.

Социјални радници запослени у центрима за социјални рад,
према старости и полу, 2010. (број)



Извор: Министарство рада и социјалне политике

**Корисници установа социјалне заштите,
према врсти установе и полу, 2010. (у %)**



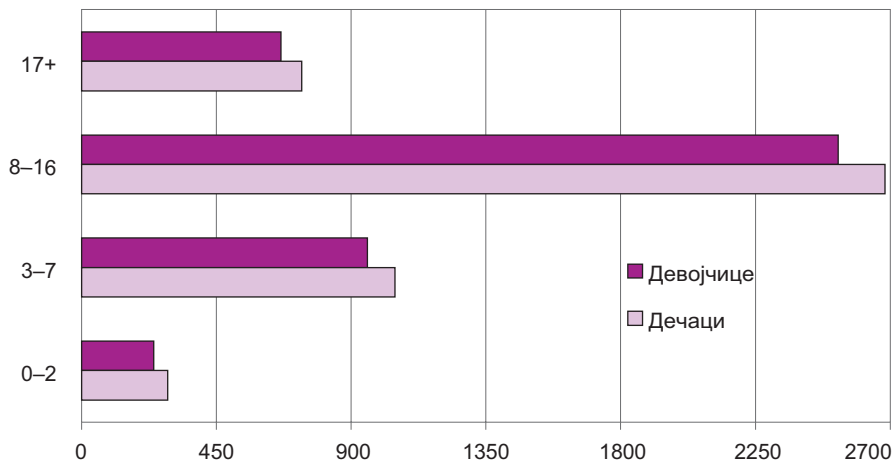
Извор: Републички завод за социјалну заштиту

**Запослени у установама социјалне заштите за смештај корисника,
према врсти установе и полу, 2010. (у %)**



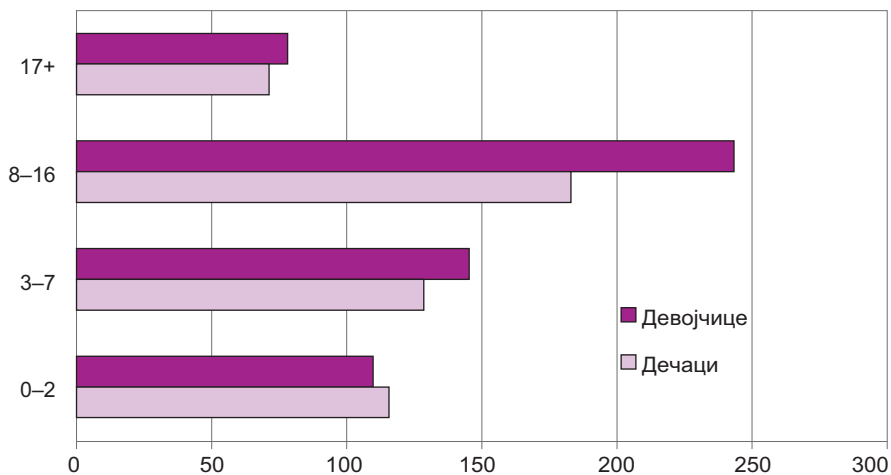
Извор: Републички завод за социјалну заштиту

Деца без родитељског старања, према старости и полу, 2010. (број)



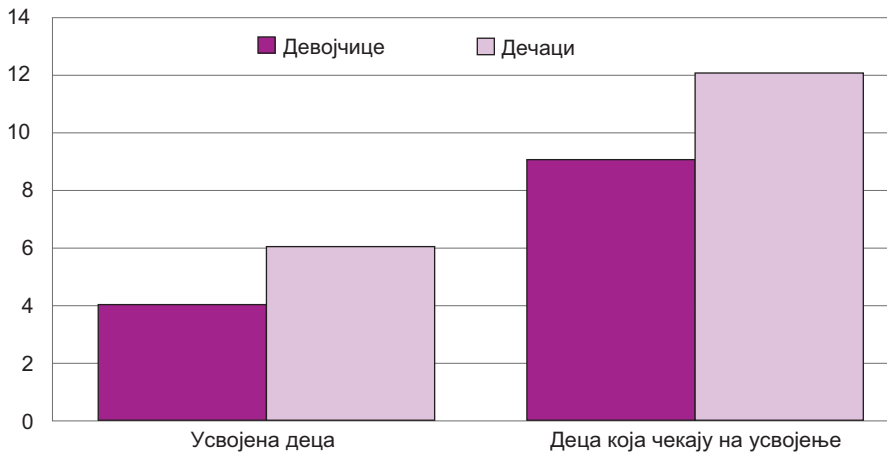
Извор: Републички завод за социјалну заштиту

Деца смештена у хранитељске породице, према старости и полу, 2010. (број)



Извор: Републички завод за социјалну заштиту

Деца са сметњама у развоју која су усвојена и која чекају на усвојење, према полу, 2010. (број)



Извор: Републички завод за социјалну заштиту

Индекс дечијег поверења, према факторима и полу, 2010.

	Девојчице	Дечаци
Индекс дечијег поверења	86	86
Становање	93	91
Породични односи	90	89
Породична економија	89	86
Безбедност и праведност у школи	81	78
Наставници и наставна средства	79	78
Школа уопште	79	76
Настава	78	77
Поверење	82	83
Учествовање	75	74
Слободне активности	86	84
Услови за слободне активности	78	77
Другови	88	87
Храна	85	84
Здравље	89	88
Окружење	79	78
Опасност	43	53
Безбедност од криминала	41	47
Рањивост	62	65

Извор: Истраживање Како живиш, РЗС

5. Правосуђе

- ◆ **Осуђено лице** је особа која је проглашена кривом и којој су судови опште надлежности констатовали правноснажност пресуде у одговарајућој години.
- ◆ **Осуђено малолетно лице** је учинилац кривичног дела према коме је изречена санкција – малолетнички затвор или васпитна мера. Као малолетни учинилац кривичног дела сматра се лице које је у време извршења кривичног дела имало навршених 14 година живота, а није навршило 18 година.
- ◆ **Осуђено пунолетно лице** је пунолетни учинилац који је проглашен кривим и према коме су изречене кривичне санкције. Као пунолетни учинилац подразумева се учинилац кривичног дела који је у време извршења кривичног дела имао навршених 18 година живота.
- ◆ **Распрострањеност корупције** израчунава се као учешће пунолетних грађана (од 18 до 64 године старости) који су, у току 12 месеци који су претходили Анкети о коришћењу јавних услуга и јавном интегритету, најмање једном дали новац, поклон или учинили противуслугу, у укупном броју грађана који су најмање једном били у контакту са државним службеником у истом периоду.

Осуђена малолетна лица, према кривичном делу и полу, 2007. и 2010.

Кривична дела	2007		2010	
	девојчице	дечаци	девојчице	дечаци
Укупно	95	1901	102	1538
Против живота и тела	14	304	13	195
Убиство	1	17	1	9
Тешка телесна повреда	5	116	3	68
Лака телесна повреда	8	124	6	72
Друга дела	0	47	3	46
Против полне слободе	1	26	0	17
Силовање	0	6	0	5
Друга дела	1	20	0	12
Против здравља људи	6	87	8	83
Неовлашћена производња и промет дрога	6	81	5	62
Омогућавање уживања опојних дрога	0	5	1	3
Друга дела	0	1	2	18
Против имовине	52	1219	54	906
Крађа	16	196	17	154
Тешка крађа	20	572	29	490
Разбојничка крађа и разбојништво	2	98	3	92
Друга дела	14	353	5	170
Остала дела	22	265	27	337

Извор: Статистика правосуђа, РЗС

Осуђена пунолетна лица, према кривичном делу и полу, 2007. и 2010.

Кривична дела	2007		2010	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	3661	35033	2189	19492
Против живота и тела	296	3411	153	1526
Убиство	2	171	9	65
Убиство детета при порођају	3	0	2	0
Тешка телесна повреда	35	977	24	457
Лака телесна повреда	201	1672	84	635
Друга дела	55	591	34	369
Против слобода и права човека и грађанина	39	444	23	235
Принуда	4	67	1	34
Угрожавање сигурности	22	250	17	144
Друга дела	13	127	5	57
Против полне слободе	11	203	8	156
Силовање	0	71	0	62
Друга дела	11	132	8	94
Против брака и породице	206	2155	175	1660
Запуштање и злостављање малолетног лица	31	25	15	9
Насилје у породици	58	1254	55	1004
Недавање издржавања	94	769	85	583
Друга дела	23	107	20	64
Против имовине	707	8075	439	4300
Крађа	251	1988	154	975
Тешка крађа	103	2664	70	1437
Разбојничка крађа и разбојништво	26	615	28	545
Друга дела	327	2808	187	1343
Против привреде	196	965	85	504
Против здравља људи	182	2957	152	2412
Неовлашћена производња и промет дрога	166	2837	133	2272
Омогућавање уживања опојних дрога	13	91	5	74
Друга дела	3	29	14	66
Против службене дужности	202	792	93	370
Злоупотреба службеног положаја	98	426	43	220
Проневера	82	237	37	77
Превара у служби	0	7	0	3
Примање мита	3	28	5	27
Давање мита	1	28	1	24
Друга дела	18	66	7	19
Трговина људима	3	11	3	17
Остала кривична дела	1819	16020	1058	8312

Извор: Статистика правосуђа, РЗС

Осуђена малолетна лица, према старости и полу, 2007. и 2010.

Старост	2007		2010	
	девојнице	дечаџи	девојнице	дечаџи
Укупно	95	1901	102	1538
14	19	320	20	265
15	30	461	30	355
16	28	593	30	457
17	18	527	22	461

Извор: Статистика правосуђа, РЗС

Осуђена пунолетна лица, према старости и полу, 2007. и 2010.

Старост	2007		2010	
	жене	мушкарџи	жене	мушкарџи
Укупно	3661	35033	2189	19492
18–20	189	3179	112	1707
21–29	830	11228	532	6369
30–39	878	7809	566	4652
40–49	880	6274	491	3270
50–59	573	4408	332	2367
60 и више	295	2019	140	1033
Непознато	16	116	16	94

Извор: Статистика правосуђа, РЗС

Лица лишена слободe, према полу, 2007. и 2010.

	2007		2010	
	жене	мушкарџи	жене	мушкарџи
Лица лишена слободe *	325	8718	397	10814

* Стање на дан 31. децембра

Извор: Министарство правде

**Оштећени (жртве) правоснажно осуђених пунолетних лица,
према кривичном делу и полу, 2007. и 2010. (у %)**

Кривично дело	Оштећени (жртве)			
	2007		2010	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Убиство	27	73	24	76
Тешко убиство	28	72	43	57
Убиство на мах	33	67	0	100
Тешка телесна повреда	16	84	13	87
Лака телесна повреда	20	80	17	83
Злостављање и мучење	5	95	42	58
Силовање	100	0	93	7
Обљуба над немоћним лицем	100	0	100	0
Обљуба са дететом	83	17	89	11
Обљуба злоупотребом положаја	67	33	100	0
Недозвољене полне радње	94	6	92	8
Запуштање и злостављање малолетног лица	49	51	60	40
Насиље у породици	79	21	75	25
Разбојничка крађа	29	71	40	60
Разбојништво	43	57	51	49
Трговина људима	100	0	63	37

Извор: Статистика правосуђа, РЗС

**Извршиоци кривичног дела насиље у породици,
према старости и полу, 2007. и 2010.**

Старост	2007		2010	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	132	2375	236	3216
До 14 година	3	3	1	5
14–17	–	21	4	41
18–20	4	49	4	75
21–29	26	427	43	570
30–39	32	626	60	873
40–49	36	653	61	829
50–59	19	415	39	589
60 и више година	12	181	24	234

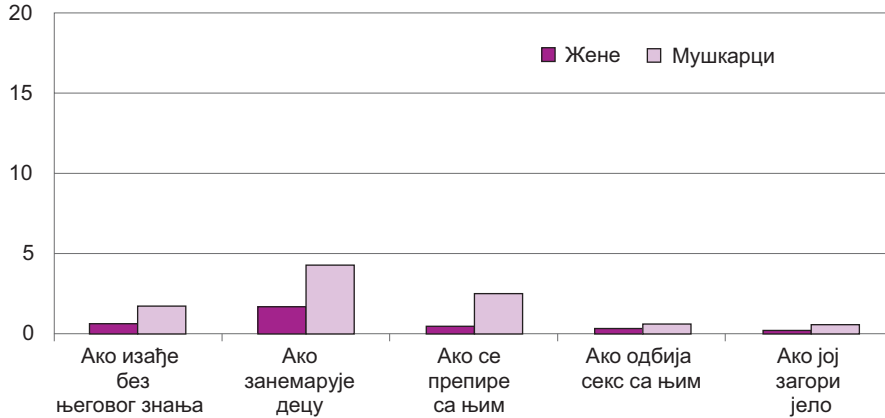
Извор: Министарство унутрашњих послова

**Оштећена лица за кривично дело насиље у породици,
према старости и полу, 2007. и 2010.**

Старост	2007		2010	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	2208	527	2997	860
До 14 година	68	82	120	95
14–17	50	28	74	49
18–20	73	12	101	30
21–29	404	53	534	103
30–39	540	44	711	87
40–49	464	54	625	117
50–59	357	103	479	166
60 и више година	252	151	353	213

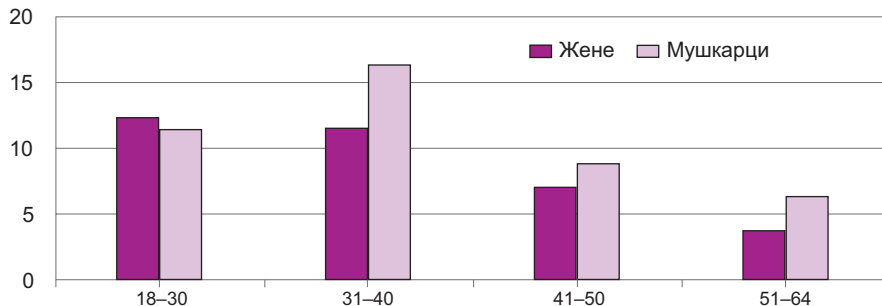
Извор: Министарство унутрашњих послова

**Становништво старости 15–29 година које мисли да муж има
право да удари или истуче своју жену, 2010. (у %)**



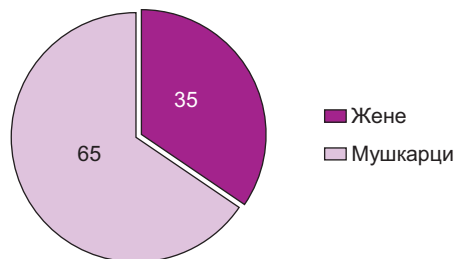
Извор: Истраживање вишеструких показатеља, РЗС и УНИЦЕФ

Распрострањеност корупције, према старости и полу, 2010. (у %)



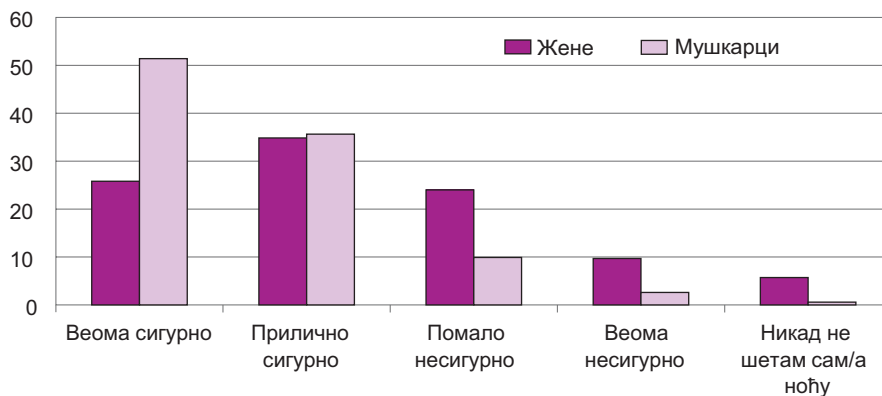
Извор: Анкета о коришћењу јавних услуга и јавном интегритету, РЗС и УНОДЦ

Службеници који су примили мито, према полу, 2010. (у %)



Извор: Анкета о коришћењу јавних услуга и јавном интегритету, РЗС и УНОДЦ

Осећај сигурности испитаника када сами иду крајем у којем живе, према полу, 2010. (у %)

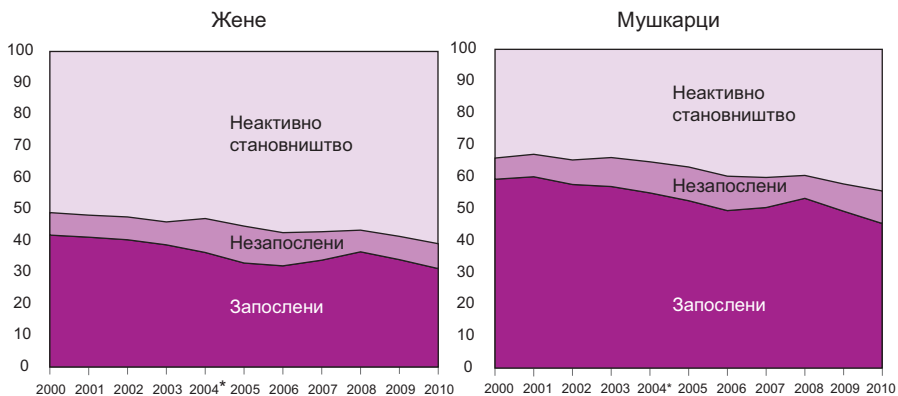


Извор: Анкета о коришћењу јавних услуга и јавном интегритету, РЗС и УНОДЦ

6. Запосленост

- ◆ **Активно становништво**, односно радну снагу, чине сва запослена и незапослена лица стара 15 и више година.
- ◆ **Неактивно становништво** чине сва лица стара 15 и више година која нису сврстана у активно становништво.
- ◆ Под појмом **формално запослени** подразумевају се лица која имају заснован радни однос са послодавцем (привредним друштвом, предузећем, установом, задругом или другом организацијом и приватним предузетником) на основу писменог уговора о запослењу на одређено или неодређено време и имају социјалну и правну заштиту. Формално запослени обухватају: запослене код правних лица, предузетнике, запослене код предузетника и лица која самостално обављају професију.
- ◆ Под појмом **запослени** у Анкети о радној снази подразумевају се лица која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао (у новцу или натури), као и лица која су имала запослење, али су у тој седмици била одсутна с посла.
- ◆ Под појмом **запослени код правних лица** подразумевају се запослени у привредним друштвима, предузећима, установама, задругама и другим организацијама у формалном сектору.
- ◆ Под појмом **незапослени** у Анкети о радној снази подразумевају се лица која у посматраној седмици нису обављала ниједан плаћени посао, нити су имала посао са ког су одсуствовала и на који су могла да се врате након истека одсуства, под условом да су задовољавала следеће критеријуме:
 - да су у последње четири седмице предузимала активне кораке у циљу налажења посла и да су, уколико би им посао био понуђен, била у могућности да почну да раде у року од две седмице;
 - да у последње четири седмице нису активно тражила посао, јер су нашла посао на којем је требало да почну да раде након истека посматране седмице, а најкасније за три месеца.
- ◆ **Регистровани незапослени** су лица од 15 до 65 година живота која су способна и одмах спремна да раде, која нису засновала радни однос или на други начин остварила право на рад, а која се воде на евиденцији незапослених при Националној служби за запошљавање и активно траже посао.
- ◆ **Стопа активности** представља проценат активног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.
- ◆ **Стопа неактивности** представља проценат неактивног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.
- ◆ **Стопа запослености** представља проценат запослених у укупном становништву старом 15 и више година.
- ◆ **Стопа незапослености** представља проценат незапослених у укупном броју активних становника.
- ◆ **Стопа дугорочне незапослености** представља проценат незапослених годину дана и дуже у укупном броју активних становника.
- ◆ **Стопа неформалне запослености** представља проценат лица која раде „на црно” у укупном броју запослених. Рад „на црно” обухвата запослене у нерегистрованој фирми, запослене у регистрованој фирми, али без формалног уговора о раду и без социјалног и пензионог осигурања, и неплаћене помажуће чланове домаћинства.
- ◆ **Еквивалент пуне запослености (FTE)** је јединица мере којом се приказује број лица која би била ангажована на пословима научноистраживачког рада када би радила са пуним радним временом. Израчунава се као учешће остварених часова у односу на пуну норму радних часова и то само за лица која раде са краћим од пуног радног времена (мање од 90%, а више од 10%), или су ангажована на основу уговора о делу или ауторског уговора.

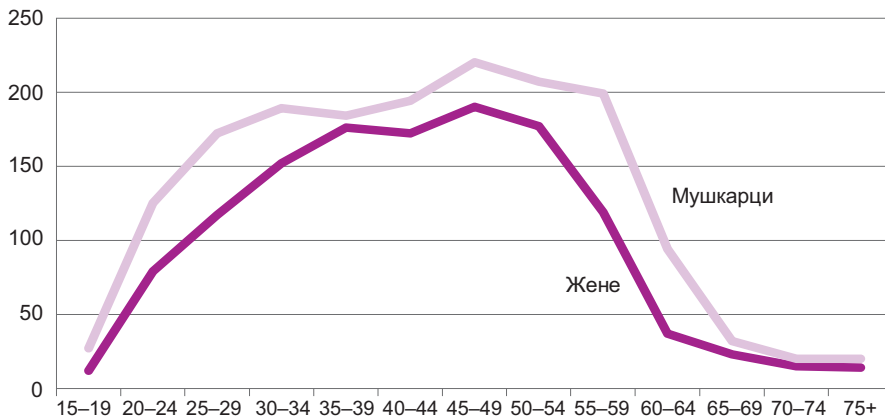
Основни скупови становништва старости 15 и више година, према активности и полу, 2000–2010. (у %)



* Од 2004. године промењен је оквир за избор узорка.

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Активно становништво, према старости и полу, 2010. (у хиљадама)



Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Стопе активности, према старости и полу, 2010.

Старост	Жене	Мушкарци
15+	39	56
15–64	51	67
15–24	22	34
55–64	25	51

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Стопе активности, према образовању и полу, 2010.

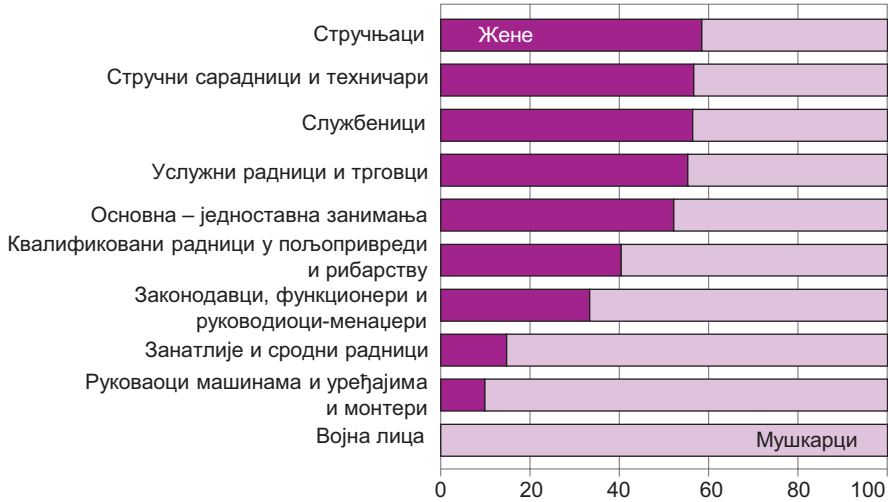
Образовање	Жене	Мушкарци
Укупно	39	55
Без школе	8	16
Непотпуна основна школа	16	33
Основна школа	25	42
Средња школа	49	64
Виша школа	60	52
Факултет, академија или висока школа	75	65

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Запослена лица, према секторима делатности и полу, 2010. (у хиљадама)

Сектори делатности	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	структура	број	структура	ж	м
Укупно	1023	100	1373	100	43	57
Пољопривреда, шумарство и рибарство	214	21	319	23	40	60
Рударство	3	0	20	1	14	86
Прерађивачка индустрија	132	13	270	20	33	67
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	6	1	30	2	17	83
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	8	1	33	2	19	81
Грађевинарство	16	2	105	8	13	87
Трговина на велико и мало; поправка моторних возила	169	17	157	11	52	48
Саобраћај и складиштење	28	3	98	7	22	78
Услуге смештаја и исхране	37	4	35	3	52	48
Информисање и комуникације	17	2	31	2	35	65
Финансијске делатности и делатност осигурања	28	3	17	1	62	38
Пословање некретнинама	2	0	2	0	46	54
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	29	3	28	2	51	49
Административне и помоћне услужне делатности	17	2	21	2	45	55
Државна управа и обавезно социјално осигурање	47	5	73	5	39	61
Образовање	106	10	53	4	67	33
Здравствена и социјална заштита	128	12	30	2	81	19
Уметност; забава и рекреација	13	1	24	2	36	64
Остале услужне делатности	21	2	26	2	44	56
Делатност домаћинства као послодавца	3	0	1	0	78	22
Делатност екстериторијалних организација и тела	0	0	1	0	26	74

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Запослена лица, према занимању и полу, 2010. (у %)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Структура запослених лица, према радном статусу, старости и полу, 2010. (у %)

Радни статус	Старост							
	15+		15–64		15–24		55–64	
	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м
Укупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Самозапослени	16	31	14	28	14	18	21	40
Запослени радници	71	65	75	68	75	68	55	58
Помажући чланови домаћинства	13	4	11	4	11	14	24	2

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Структура запослених лица, према часовима рада у уобичајеној седмици и полу, 2010. (у %)

Часови рада	Старост							
	15+		15–64		15–24		55–64	
	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м
Укупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Мање од 20 часова недељно	2	2	2	2	5	4	4	2
Од 20 до 29 часова	5	4	4	3	7	9	6	3
Од 30 до 39 часова	8	6	7	5	5	5	9	7
Преко 40 часова	85	88	87	90	83	82	81	88

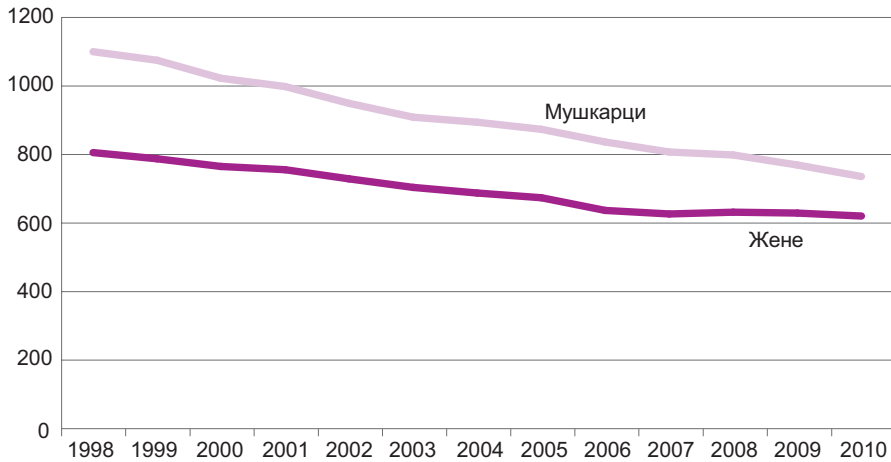
Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Стопа запослености лица старости 25–49 година која у домаћинству имају децу до 16 година старости, према броју деце и полу, 2010.

Број деце	Жене	Мушкарци
Без деце	58	64
1 дете	60	79
2	58	82
3+	55	80

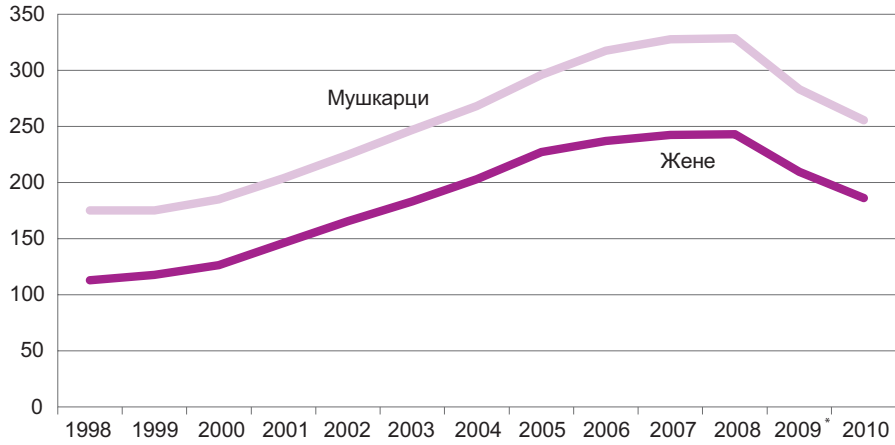
Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Запослени код правних лица, према полу, 1998–2010. (у хиљадама)



Извор: Статистика запослености, РЗС

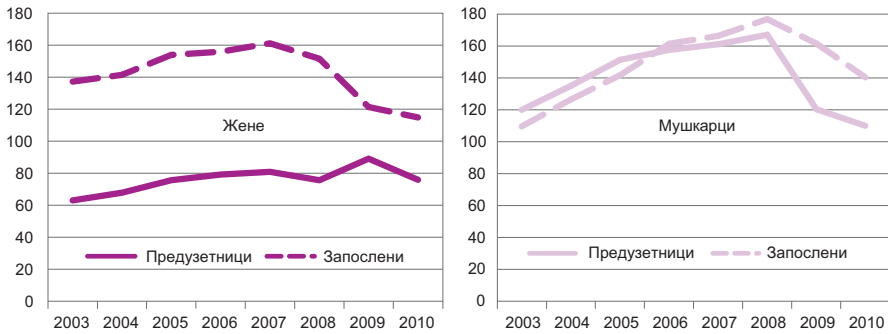
**Предузетници и запослени код предузетника,
према полу, 1998–2010. (у хиљадама)**



* Пад броја је, између осталог, резултат сређивања база података Републичког фонда за здравствено осигурање.

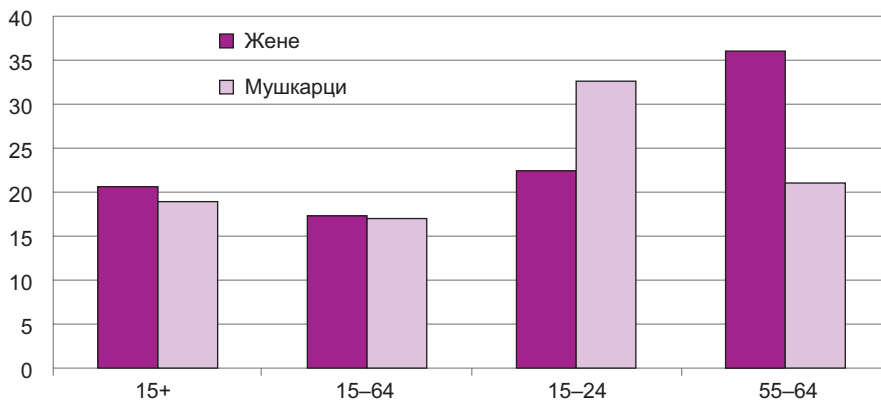
Извор: Републички фонд за здравствено осигурање

**Предузетници према полу и запослени код предузетника,
2003–2010. (у хиљадама)**



Извор: Републички фонд за здравствено осигурање

**Учешће неформалне запослености у укупној запослености,
према старости и полу, 2010. (у %)**



Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Самозапослени, према статусу у запослености, 2010.

Статус у запослености	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	ж	м
Укупно	161182	100	422094	100	28	72
Формално самозапослени	107648	67	270328	64	28	72
Неформално самозапослени	53535	33	151766	36	26	74

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Индивидуални пољопривредници и помажући чланови у пољопривреди, 2010.

	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	ж	м
Укупно	191115	100	251280	100	43	57
Индивидуални пољопривредници	60981	32	198851	79	23	77
Помажући чланови у пољопривреди	130134	68	52429	21	71	29

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава, према полу, 2010.

	Број	Структура по полу
Укупно	452721	100
Жене	129236	28
Мушкарци	323485	72

Извор: Министарство финансија

Запослени на пословима истраживања и развоја с пуним и краћим од пуног радног времена, изражени бројем лица и еквивалентом пуне запослености, према секторима и полу, 2009.*

	Жене	Мушкарци	Структура по полу	
			жене	мушкарци
Укупно	10243	9824	51	49
Нефинансијски сектор	1003	1049	49	51
Сектор државе	3076	2739	53	47
Високо образовање	6152	6029	51	49
Непрофитни сектор	12	7	63	37
Према еквиваленту пуне запослености (FTE)				
Укупно	9314	8793	51	49
Нефинансијски сектор	926	931	50	50
Сектор државе	3018	2655	53	47
Високо образовање	5362	5203	51	49
Непрофитни сектор	9	4	70	30

* Запослени у научноистраживачкој делатности обухватају: истраживаче, стручне сараднике, руководеће особље, административне раднике и запослене који обављају помоћне послове у истраживачким организацијама. Запослени са пуним радним временом одговарају јединици еквивалента пуне запослености (FTE = 1).

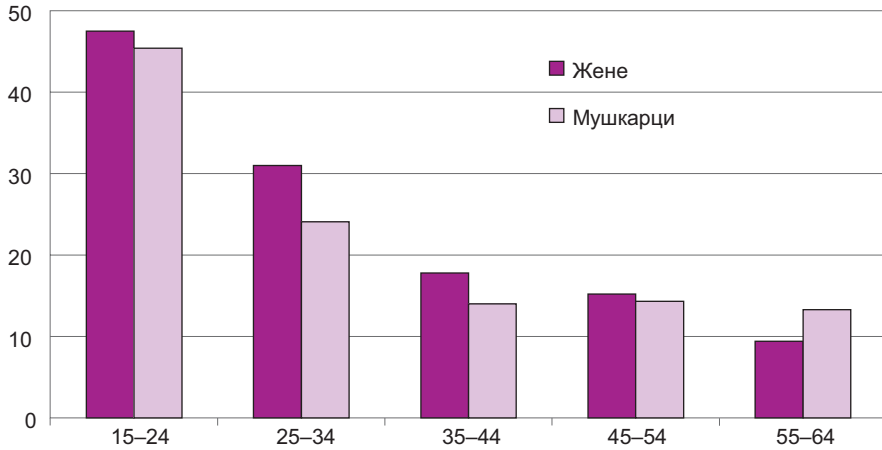
Извор: Извештај о истраживању и развоју, РЗС

Истраживачи запослени с пуним и краћим од пуног радног времена, изражени бројем лица и еквивалентом пуне запослености, према секторима и полу, 2009.

	Жене	Мушкарци	Структура по полу	
			жене	мушкарци
Укупно	5696	6310	47	53
Нефинансијски сектор	316	350	47	53
Сектор државе	1507	1275	54	46
Високо образовање	3865	4681	45	55
Непрофитни сектор	8	4	67	33
Према еквиваленту пуне запослености (FTE)				
Укупно	4984	5460	48	52
Нефинансијски сектор	293	307	49	51
Сектор државе	1486	1232	55	45
Високо образовање	3200	3920	45	55
Непрофитни сектор	5	1	86	14

Извор: Извештај о истраживању и развоју, РЗС

**Стопа незапослености лица радног узраста 15–64 године,
према старости и полу, 2010.**



Извор: Анкета о радној снази, РЗС

**Стопа дугорочне незапослености лица радног узраста 15–64 године,
према старости и полу, 2010.**

Старост	Жене	Мушкарци
15+	14	13
15–64	15	13
15–24	28	24
55–64	7	10

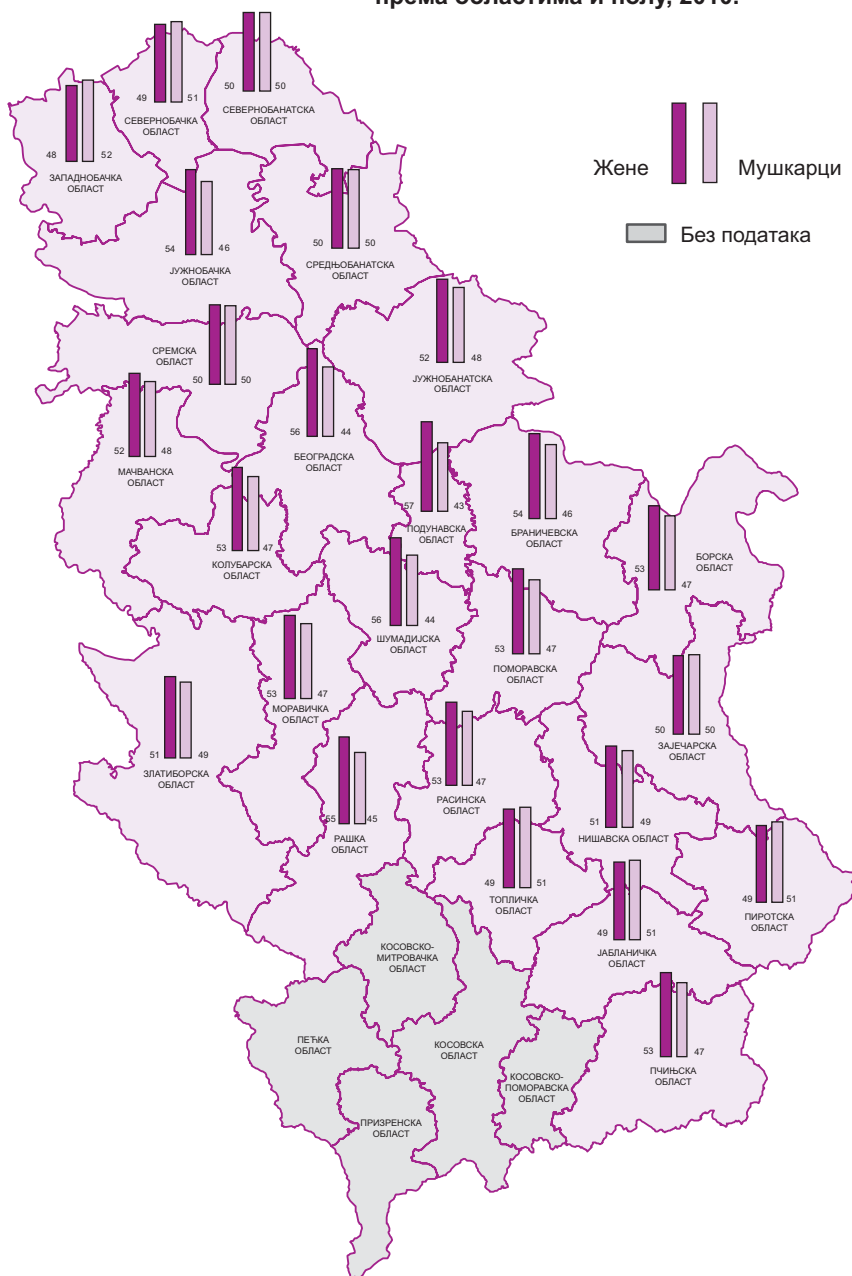
Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Незапослена лица, према образовању, старости и полу, 2010. (у %)

Образовање	Старост							
	15+		15–64		15–24		55–64	
	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м
Укупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Без школе	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	1,3	0,0
Непотпуна основна школа	0,9	2,0	0,9	1,9	1,9	1,0	2,3	2,7
Основна школа	17,0	15,3	16,9	15,3	9,7	14,8	22,3	16,2
Средња школа	66,4	71,4	66,4	71,5	77,8	77,3	62,0	64,9
Виша и висока школа	15,5	11,2	15,5	11,1	10,6	6,9	12,2	16,2

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Незапослена лица, према областима и полу, 2010.



Урађено у Републичком заводу за статистику

Незапослена лица, према полу, 2006–2010. (у %)

Године	Незапослени		Регистровани незапослени	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2006	51	49	54	46
2007	51	49	54	46
2008	51	49	54	46
2009	49	51	53	47
2010	46	54	52	48

Извор: Анкета о радној снази, РЗС и Национална служба за запошљавање

Незапослена лица која су корисници новчане накнаде, према полу, 2009–2011.*

Године	Број		Структура по полу	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2009	29874	45716	40	60
2010	38609	53490	42	58
2011	28695	36252	44	56

* Подаци се односе на исплате у мају.

Извор: Национална служба за запошљавање

Стопе неактивности лица, према старости и полу, 2010.

Старост	Жене	Мушкарци
15+	61	45
15–64	49	33
15–24	78	66
55–64	75	49

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Неактивна лица, према разлогу нетражења посла и полу, 2010. (у хиљадама и %)

Разлог нетражења посла	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	ж	м
Укупно	1617	100	1092	100	60	40
Очекивање повратка на претходни посао (привремено отпуштен/а)	6	0	9	1	40	60
Болест или неспособност	176	11	115	10	61	39
Брига о деци или о одраслим неспособним лицима	78	5	2	0	97	3
Други лични или породични разлог	212	13	29	3	88	12
Школовање или обука	316	20	294	27	52	48
Примање пензије	615	38	490	45	56	44
Изгубљена нада у налажење посла	114	7	79	7	59	41
Служење војног рока	0	0	9	1	0	100
Остали разлози	101	6	66	6	61	39

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Неактивна лица која не траже посао због бриге о деци или о одраслим неспособним лицима, према старости и полу, 2010.

Старост	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	ж	м
Укупно	78200	100	2273	100	97	3
15–24	10668	14	113	5	99	1
25–34	31071	40	265	12	99	1
35–44	17590	22	0	0	100	0
45–54	8526	11	383	17	96	4
55–64	7360	9	1417	62	84	16
65+	2985	4	96	4	97	3

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Неактивна лица која не траже посао због бриге о деци или о одраслим неспособним лицима, према разлозима нетражења посла и полу, 2010.

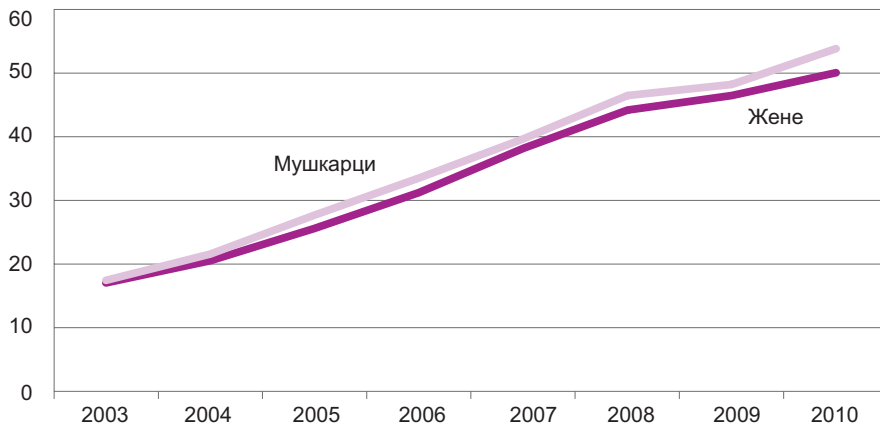
Разлог нетражења посла	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	ж	м
Укупно	78200	100	2273	100	97	3
Услуге сервиса за чување деце нису доступне	43465	56	258	11	99	1
Услуге сервиса за бригу о одраслим лицима нису доступне	11235	14	1312	58	90	10
Услуге сервиса за чување деце и одраслих нису доступне	4056	5	0	0	100	0
Услуге сервиса за бригу о деци или одраслим неспособним лицима немају утицај	19445	25	704	31	97	3

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

7. Зараде и пензије

- ◆ **Зараду**, према члану 105 Закона о раду, чине: зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде коју је запослени остварио за обављени рад и време проведено на раду, увећана зарада, накнада зараде и друга примања (осим: накнаде трошкова за долазак и одлазак с рада и за време проведено на службеном путу у земљи и иностранству, отпремнине при одласку у пензију, солидарне помоћи, јубиларне награде, накнаде трошкова погребних услуга и накнаде штете због повреде на раду или професионалног обољења). Израчунавање просечне зараде РЗС врши тако што се маса зарада исплаћених у извештајном месецу дели са бројем (формално) запослених на крају извештајног месеца, према подацима кадровске евиденције правних и физичких лица која достављају податке. Нису обухваћени запослени у Министарству одбране и Министарству унутрашњих послова.
- ◆ **Просечна зарада запослених** код правних лица разликује се од укупне просечне зараде у томе што не обухвата зараде запослених код физичких лица. Просечне зараде формално запослених могуће је приказати по полу само за запослене код правних лица, јер се њихове зараде добијају путем статистичког истраживања. Зараде запослених код физичких лица добијају се на основу података из евиденције Пореске управе, која не обезбеђује податке разврстане по полу.
- ◆ **Платни јаз** (*gender pay gap*) представља разлику између просечне бруто зараде коју примају жене и просечне бруто зараде коју примају мушкарци изражену као проценат просечне бруто зараде мушкараца. Разлике у просечним зарадама приказане у овом поглављу нису упоредиве са разликама које подразумева Евростатова дефиниција платног јаза зато што не обухватају зараде запослених код физичких лица, нити приказују просечну зараду по часу рада. Ипак, како највећи број запослених у Републици Србији ради код правних лица, где скраћено радно време (*part-time work*) није широко распрострањена пракса, приказани подаци јесу релевантни и могу да послуже као посредна процена платног јаза у целој економији.
- ◆ **Степен стручне спреме** (потребна квалификација) за обављање одређених послова и задатака јесте степен образовања утврђен за радно место (општим актом, односно систематизацијом радних места).
- ◆ **Пензија** јесте месечна новчана накнада на коју појединац стиче право по основу осигурања за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења. Постоје три категорије пензија: старосне, инвалидске и породичне. Право на старосну пензију корисници остварују по основу година стажа или старости, а право на инвалидску пензију остварује се по основу инвалидности. У случају смрти носиоца права коришћења пензије, право се преноси на члана породице. За ову врсту пензија не располаже се подацима о полу корисника.

**Просечне зараде запослених код правних лица, према полу,
2003–2010. (у хиљадама РСД)**



Извор: Статистика зарада, РЗС

**Просечне зараде запослених код правних лица,
према секторима делатности и полу, 2010. ***

Сектори делатности	Просечне зараде		Просечна зарада у сектору=100	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	50049	53792	96	103
Пољопривреда, шумарство и рибарство	37432	41166	93	102
Рударство	61387	66178	94	101
Прерађивачка индустрија	37871	46250	87	107
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	67503	74869	92	102
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	44462	45014	99	100
Грађевинарство	45921	45765	100	100
Трговина на велико и мало; поправка моторних возила	43518	54258	89	111
Саобраћај и складиштење	49978	52085	97	101
Услуге смештаја и исхране	31162	37777	92	111
Информисање и комуникације	64613	69113	96	103
Финансијске делатности и делатност осигурања	97472	118031	93	113
Пословање некретнинама	63173	66946	96	102
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	78191	76010	102	99
Административне и помоћне услужне делатности	38975	35076	107	97
Државна управа и обавезно социјално осигурање	57783	60148	98	102
Образовање	48300	54898	96	109
Здравствена и социјална заштита	48437	59415	95	117
Уметност; забава и рекреација	44567	49919	95	106
Остале услужне делатности	60685	43934	124	90

* Подаци се односе на исплату у септембру.

Извор: Статистика зарада, РЗС

**Број запослених код правних лица и њихове просечне зараде,
према степену стручне спреме и полу, 2010.***

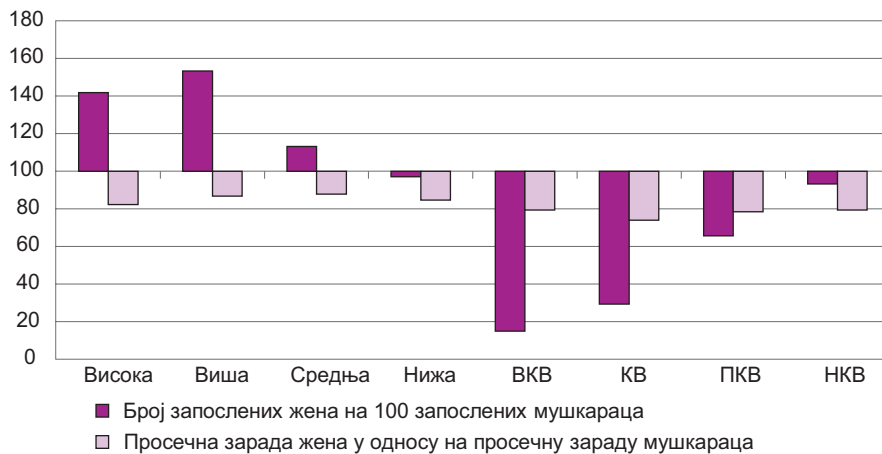
Степен стручне спреме	Број запослених код правних лица		Просечне зараде	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно**	485187	543462	50049	53792
Висока стручна спрема	134582	94912	76353	92721
Виша стручна спрема	50073	32664	53565	61687
Средња стручна спрема	179827	158845	43551	49528
Нижа стручна спрема	21728	22359	28350	33478
Висококвалификовани	6627	44064	43564	54879
Квалификовани	35367	120439	31004	41868
Полуквалификовани	20209	30767	27600	35130
Неквалификовани	36774	39412	25415	32005

* Подаци се односе на исплате у септембру.

** Нису обухваћени запослени код свих правних лица која имају до 50 запослених.

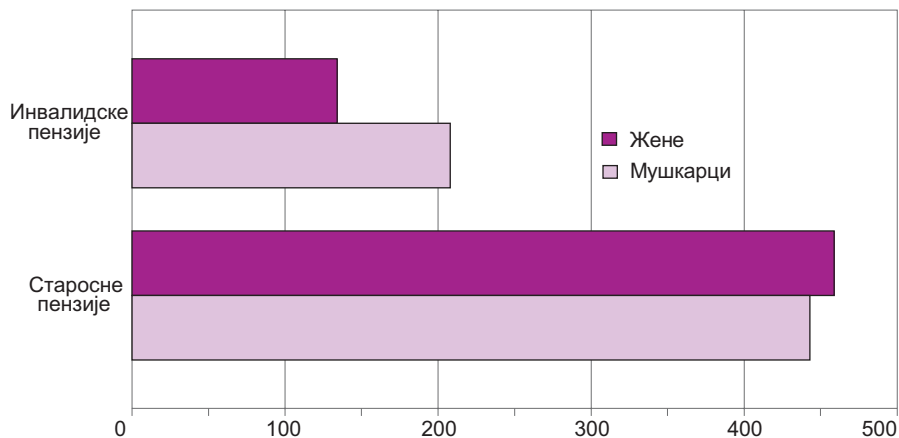
Извор: Статистика зарада, РЗС

**Однос броја запослених жена и мушкараца код правних лица и њихових
просечних зарада, према степену стручне спреме, 2010.**



Извор: Статистика зарада, РЗС

**Корисници пензија из категорије запослених,
према врсти пензије и полу, 2010.* (у хиљадама)**



* Од 1. јануара 2008. обједињени су фондови пензијског осигурања запослених, самосталних делатности и пољопривредника.

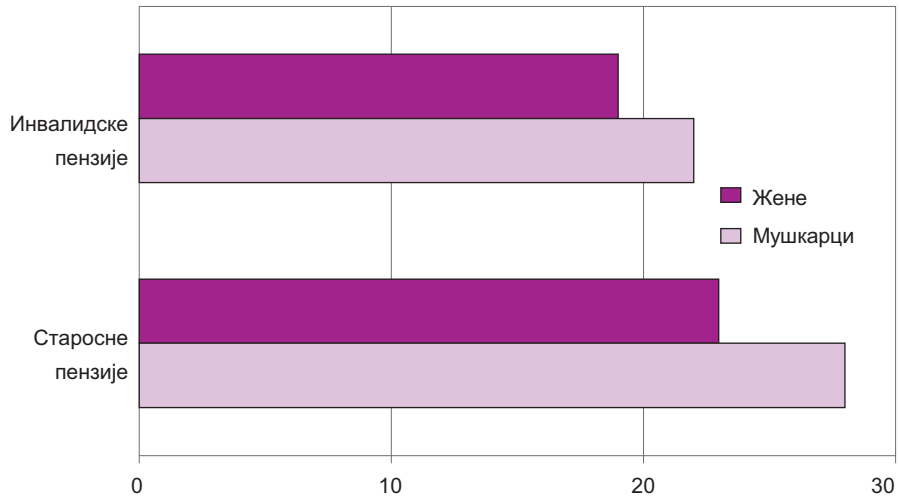
Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

**Корисници пензија по категоријама, према врсти пензије,
просечној старости и полу, 2010.**

Корисници према врсти пензије	Број жена корисника на 100 мушкараца корисника	Просечна старост корисника		Просечна пензија жена у односу на просечну пензију мушкараца
		жене	мушкарци	
Запослени				
Старосне пензије	93	66	70	82
Инвалидске пензије	66	65	66	85
Самосталне делатности				
Старосне пензије	51	63	70	92
Инвалидске пензије	24	58	63	94
Пољопривредници				
Старосне пензије	176	71	75	99
Инвалидске пензије	89	60	63	96

Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

**Просечне пензије из категорије запослених, према врсти пензије
и полу корисника, 2010. (у хиљадама РСД)**



Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Нови корисници пензија, према полу, 2010.

Корисници пензија	Старосне пензије		Инвалидске пензије	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Запослени				
Број нових корисника	28453	26264	5180	9619
Просечна пензија (РСД)	23767	27164	18060	20819
Просечна старост	58	61	51	55
Просечан стаж	32	38	21	25
Самосталне делатности				
Број нових корисника	1635	2170	260	1141
Просечна пензија (РСД)	23003	27779	17114	19256
Просечна старост	58	62	50	55
Просечан стаж	30	36	18	23
Пољопривредници				
Број нових корисника	4330	2132	554	764
Просечна пензија (РСД)	9235	10722	9187	10516
Просечна старост	60	64	53	56
Просечан стаж	19	23	14	17

Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

**Корисници пензија којима је престало право на пензију због смрти,
према врсти пензије и полу, 2010.**

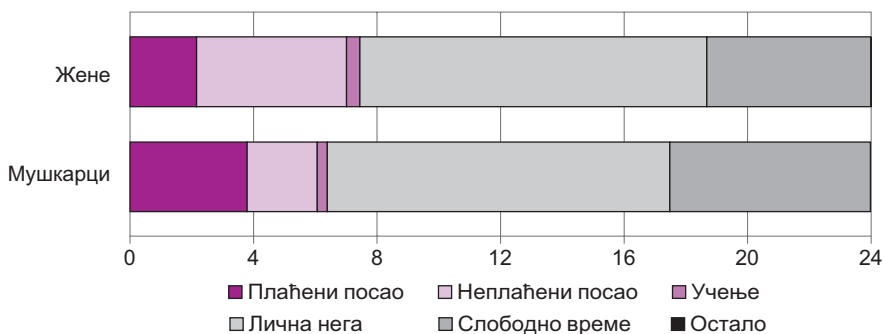
	Старосне пензије		Инвалидске пензије	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
	Запослени			
Број пензија	6349	15889	4603	12558
Навршене године живота	75	76	71	72
Просечан број година коришћења права на пензију	19	16	21	18
	Самосталне делатности			
Број пензија	83	715	73	678
Навршене године живота	71	76	58	67
Просечан број година коришћења права на пензију	11	12	8	11
	Пољопривредници			
Број пензија	3843	4890	175	426
Навршене године живота	75	78	61	67
Просечан број година коришћења права на пензију	14	13	8	9

Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

8. Коришћење времена

- ◆ **Просечно време** јесте време које лица у току дана у просеку проводе у наведеним активностима.
- ◆ **Учешће становништва у обављању активности** јесте проценат лица која су обављала наведене активности.
- ◆ **Просечно време оних који су обављали активности** односи се само на лица која су навела да су обављала те активности.
- ◆ **Активности** представљају активности (радње) агрегиране на највишем нивоу које су обављали испитаници током дана.
- ◆ **Плаћени посао** подразумева време у главном и другом послу, ручак током паузе, путовање у вези са послом, као и друге сродне активности.
- ◆ **Неплаћени посао** укључује активности у вези са храном, бављење текстилом, одржавање и вођење домаћинства, баштованство и негу кућних љубимаца, изградњу и поправке, куповину и услуге, чување деце, остале активности у вези са члановима породице или домаћинством, као и путовања у вези са поменутим пословима.
- ◆ **Лична нега** подразумева време проведено у спавању, једењу, умивању, купању, облачењу и другим личним активностима.
- ◆ **Усклађивање породичног и професионалног живота** јесте *Ad hoc* модул Анкете о радној снази који је спроведен априла 2010. године.

Просечно време проведено у активностима, становништво старости 15 и више година, према полу, 2010/2011. (број сати)



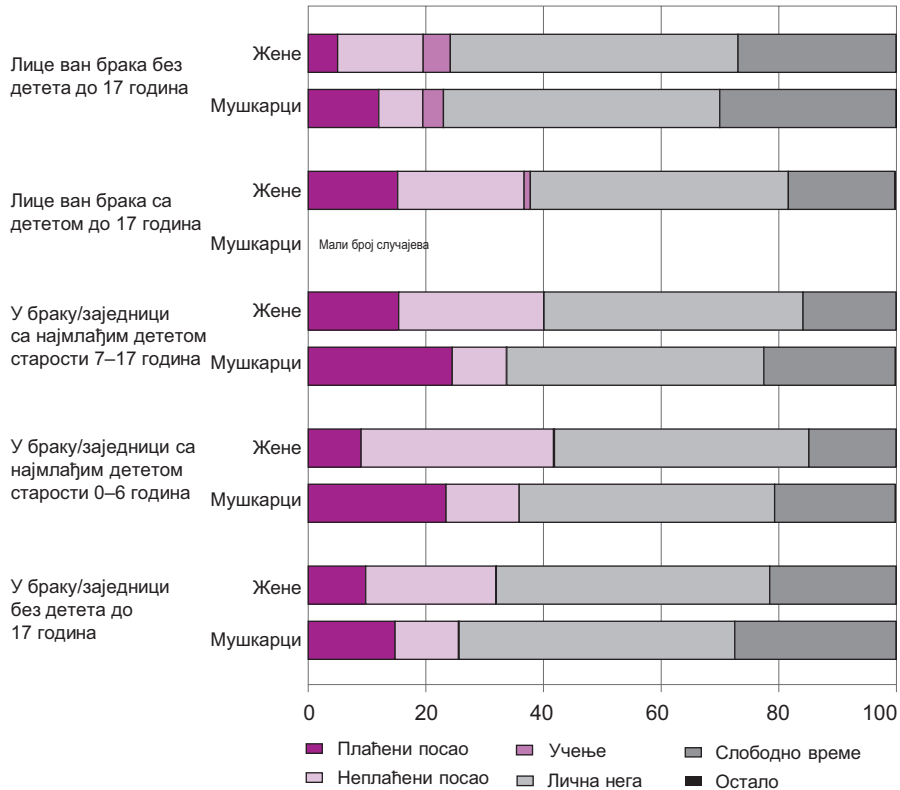
Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС

Просечно време проведено у активностима и учешће у обављању активности становништва старости 15 и више година, према полу, 2010/2011. (број сати и %)

	Просечно време		Учешће становништва у обављању активности (у %)		Просечно време лица која су обављала активности	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Плаћени посао	02:09	03:47	31	47	06:55	08:01
Неплаћени посао	04:51	02:17	95	77	05:08	02:58
Учење	00:26	00:19	8	5	05:37	06:00
Лична нега	11:14	11:06	100	100	11:14	11:06
Слободно време	05:19	06:30	99	100	05:23	06:31
Остало	00:01	00:02	4	5	00:25	00:31

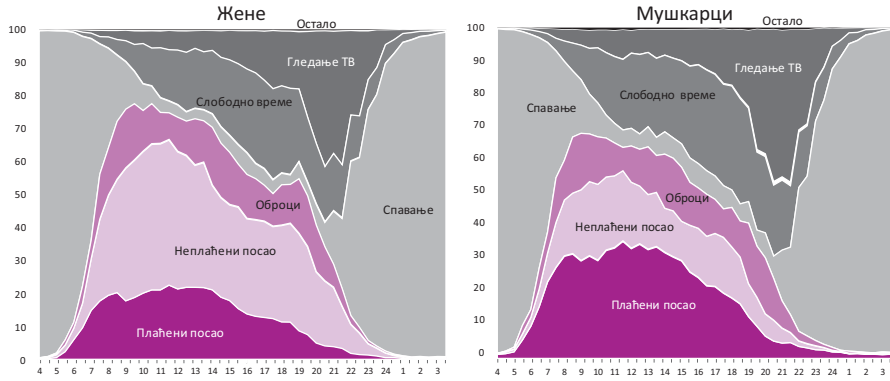
Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС

Време проведено у активностима становништва старости 15 и више година, према породичном саставу и полу, 2010/2011. (број сати)



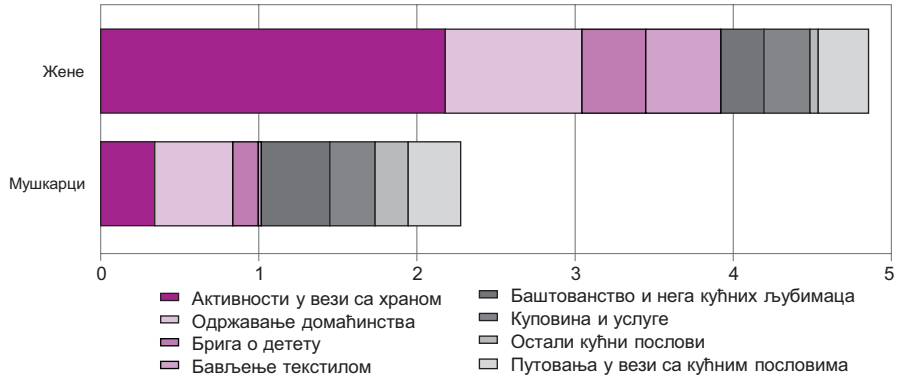
Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС

Распоред времена проведеног у активностима током дана становништва старости 15 и више година, према полу, 2010/2011.



Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС

Време проведено у неплаћеним пословима становништва старости 15 и више година, према полу, 2010/2011. (број сати)



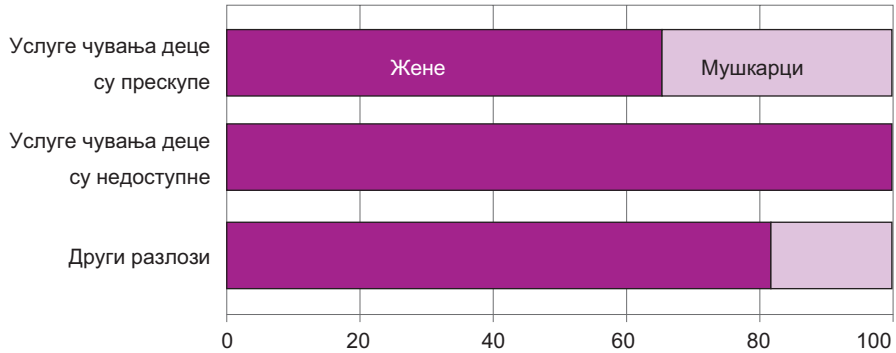
Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС

Запослена лица старости 15–64 године, према редуковању броја радних сати када убичајене услуге чувања деце нису доступне, и полу, 2010. (у %)

	Жене	Мушкарци
Лица која су редуковала број радних сати	63	37
Лица која нису редуковала број радних сати	45	55

Извор: Усклађивање породичног и професионалног живота, РЗС

Запослена лица старости 15–64 године која раде скраћено радно време, према разлозима за такав рад и полу, 2010. (у %)



Извор: Усклађивање породичног и професионалног живота, РЗС

Запослена лица старости 15–64 године, према престанку рада на барем месец дана због бриге о најмлађем детету, и полу, 2010. (у %)

	Жене	Мушкарци
Престали да раде	77	23
Нису престали да раде	43	57

Извор: Усклађивање породичног и професионалног живота, РЗС

Лица старости 15–64 године која брину о одраслим болесним особама и лицима с посебним потребама, према старости и полу, 2010. (у %)

Старост	Жене	Мушкарци
15–24	54	46
25–34	63	37
35–44	55	45
45–54	56	44
55–64	60	40

Извор: Усклађивање породичног и професионалног живота, РЗС

**Запослена лица старости 15–64 године,
према могућности редуковања радног времена за најмање један сат
због породичних разлога, и полу, 2010. (у %)**

	Жене	Мушкарци
Врло могуће	53	47
Мало могуће	48	52
Немогуће	50	50

Извор: Усклађивање породичног и професионалног живота, РЗС

**Запослена лица старости 15–64 године,
према могућности узимања слободних дана због породичних разлога,
а без коришћења одмора или одсуства, и према полу, 2010. (у %)**

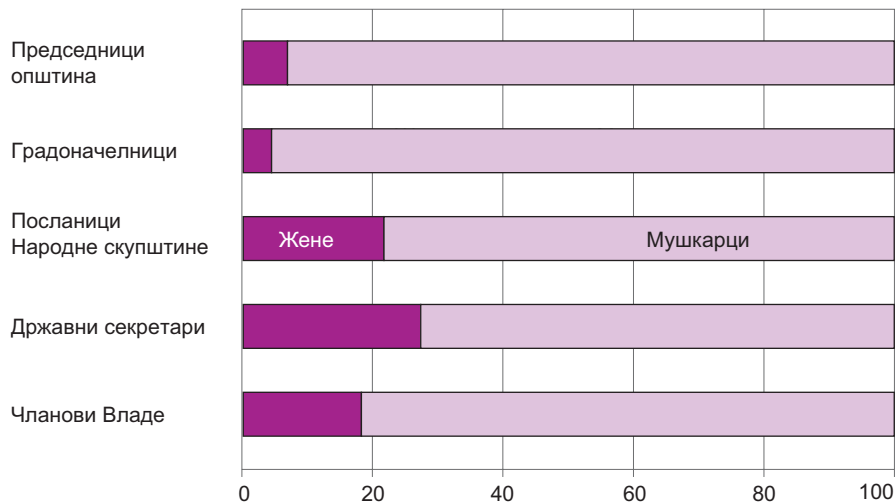
	Жене	Мушкарци
Врло могуће	51	49
Мало могуће	51	49
Немогуће	49	51

Извор: Усклађивање породичног и професионалног живота, РЗС

9. Доношење одлука

- ◆ Подаци о члановима Владе и државним секретарима односе се на период након реконструкције Владе која је спроведена у марту 2011. године.

Доношење одлука, према нивоу одлучивања и полу, 2011. (у %)



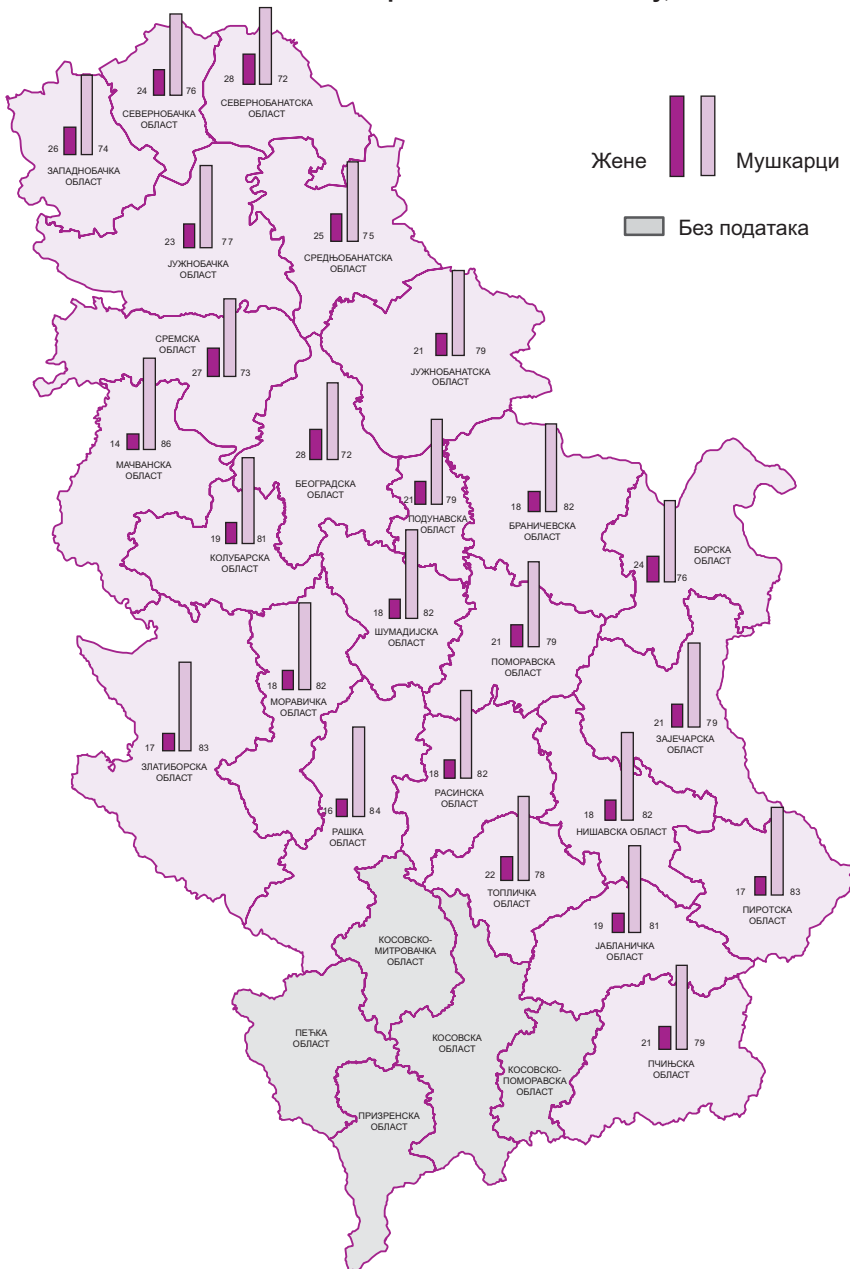
Извор: Влада Републике Србије

Запослени у сектору безбедности, према полу, 2009. (у %)

	Жене (%)	Мушкарци (%)
Министарство одбране		
Запослена цивилна лица	47	53
Професионална војна лица	2	98
Министарство унутрашњих послова		
Запослена лица	21	79
Стратешки руководећи положај	13	87
Руководећи положај средњег нивоа	9	91
Управа царина		
Запослена лица	41	59
Стратешки руководећи положај	0	100
Руководећи положај средњег нивоа	1	99

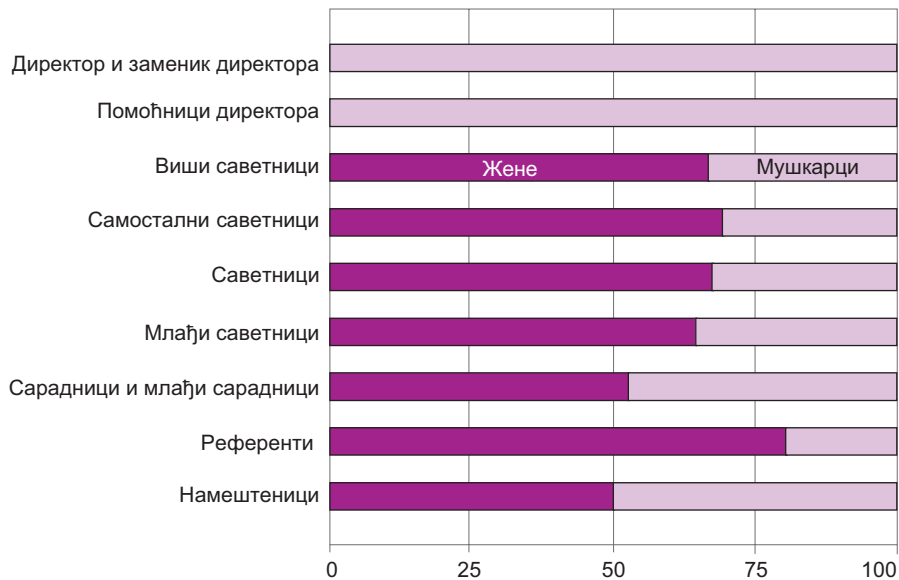
Извор: Влада Републике Србије

Одборници скупштина општина и градова,
према областима и полу, 2008.



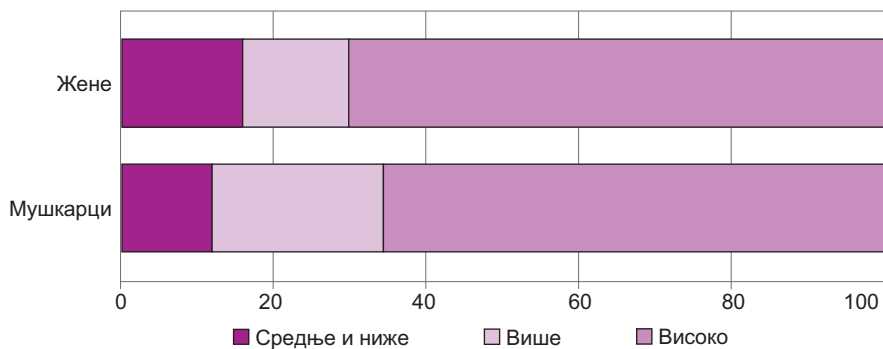
Урађено у Републичком заводу за статистику

Запослени у Републичком заводу за статистику, према звањима и полу, 2010. (у %)



Извор: Правна служба, РЗС

Запослени у Републичком заводу за статистику, према школској спреми и полу, 2010. (у %)



Извор: Правна служба, РЗС

Индекс појмова

Активно становништво	52–54, 72	Осуђена пунолетна лица	47–48
Брак	16–19	Очекивано трајање живота	22–24
Брига о деци	42	Оштећени (жртве)	49
Брига о одраслим лицима	42–43, 73	Пензије	64, 67–69
Високо образовање	31, 37–39	Писменост	31, 34
Делатности	54	Платни јаз	64
Деца	33, 37, 44, 46	Пољопривредници	58
Деца са сметњама у развоју	37, 45	Помажући чланови у пољопривреди	58
Дечије поверење	45	Породични састав	15
Доктори наука	31, 39–40	Предузетници	57
Доношење одлука	75	Предшколско образовање	32
Дугорочна незапосленост	52, 60	Прекид школовања	37
Еквивалент пуне запослености	52, 59	Просечна зарада	64–66
Живорођени	20–21	Просечна старост становништва	11–14
Занимања	55	Радни статус	55
Запослена лица	32, 52, 54–57, 66, 73–75, 77	Развод брака	18–19
Зараде	64–65	Разлози нетражења посла	63
Истраживање и развој	52, 59	Регистрована пољопривредна газдинства	58
Контрацепција	22, 25	Родитељи	21
Коришћење времена	70–72	Самозапослени	58
Корупција	46, 51	Сексуални односи	24
Лица лишена слободe	48	Сигурност	51
Миграције	15–16	Скраћено радно време	73
Мито	51	Смртност одојчади	29–30
Млади	24, 26	Социјална заштита	42
Насилна смрт	27, 29	Средње образовање	34–36
Насиље у породици	49–50	Становништво	11–15
Наставници и сарадници	31, 36, 38	Статус у запослености	58, 60
Неактивна лица	62–63	Студенти	37–39
Незапослена лица	61–62	Узроци смрти	27–30
Незапослени	60	Умрли	26–29
Неплаћени посао	70, 72	Употреба рачунара и интернета	41
Неформална запосленост	52, 58	Установе социјалне заштите	42–43
Нови корисници пензија	68	Фертилитет	19
Образовање и обуке	31, 40	ХИВ/сида	26
Одборници	76	Хранитељске породице	44
Одојчад	29–30	Часови рада	55
Основно образовање	33, 35	Школска спрема становништва	32, 60
Осуђена малолетна лица	46, 48		

Захвалница

Редакцијски одбор се захваљује свима који су дали свој допринос у припреми и обликовању ове публикације:

Биљана Илић	Љиљана Секулић
Бранка Шуркаловић	Љубица Стојановић
Венеција Илијази	Марија Јовановић
Веселинка Шкиљевић	Милка Илић Пешић
Владимир Шутић	Мирјана Марјановић
Владица Јанковић	Мирјана Поповић
Гордана Бјелобрк	Нада Ђурин
Гордана Будимовић	Надежда Богдановић
Гордана Јордановски	Паун Цукавац
Драгана Петровић	Петар Вујновић
Јасмина Протић	Селена Марковић
Јелена Манојловић	Славица Манов
Јелена Марковић	Славица Новаковић
Јелена Милаковић	Славица Павков
Јованка Шалиновић	Сунчица Стефановић Шестић
Катарина Станчић	Татјана Мутавцић
Лидија Козарчанин	Шанија Сагдати
Љиљана Козлина	

Посебну захвалност дугујемо Невени Ивановић и Соњи Авлијаш на несебичном ангажовању и великом труду који су уложиле како би ова публикација била садржајно још богатија и квалитетнија.

